

Helyi Esélyegyenlőségi Program

LITÉR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

2018-2023

„Megtanultam, hogy egy embernek csak akkor van joga a másikra felülről lenézni,
amikor annak talpra állni nyújt segítő kezet.”

(Gabriel García Márquez)

Tartalom

Bevezetés	4
A település bemutatása.....	4
Értékeink	11
Küldetésünk	11
Célok	12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	13
1. Jogszabályi háttér bemutatása.....	13
2. Stratégiai környezet bemutatása	14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	20
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	34
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	44
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	51
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	56
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és non-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	60
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	61
A helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	61
1. A HEP IT részletei.....	61
A helyzetelemzés megállapításának összegzése.....	61
A beavatkozások megvalósítói	63
Jövőképünk	64
Intézkedési területek részletes kifejtése.....	65
2. Összegző táblázat–A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 730	
3. Megvalósítás	73
A megvalósítás előkészítése	73
Monitoring és visszacsatolás	73
Kötelezettségek és felelősség	75
Érvényesülés, módosítás.....	76
4. Elfogadás módja és dátuma	77

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Litér Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Településünk neve magyar helynévadással keletkezett pusztza személynévből, amely nem más, mint a lovag ómagyarkori magyar alakja. Forrása a személynévként is használatos rítaer, ritter, azaz a lovag főnév. 1082-ből való a legkorábbi említése Villa Lyuter néven. 1296-ban Lyvter, 1380-ban Lyther, 1455-ben pedig Lytther megnevezéssel szerepelt.

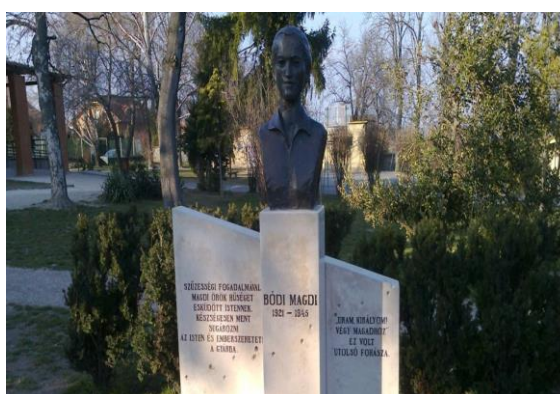
A falu már az első török becsapásoknak áldozatul esett. Veszprém várának 1552. évi török kézre kerülésével a környék falvai pusztulásra ítéltettek. 1609 és 1696 között Veszprém megye területén jelentős számban léteztek puszták, ekkor még közéjük tartozott Litér is. A falu újra településére 1732-ben került sor.

1757-ben írták össze a falu lakosságát, amikor is 51 házat, háznépet vettek számba, összesen 282 fővel.

1799-ben Vályi András magyar faluként írta, amelynek több földesura volt. Lakosságának többségét reformátusok alkották, de megemlítendő ebből az időből zsidó népessége is. Dadai Oláh János református lelkipásztor 1834-ben ugyancsak magyar helységként tüntette fel, amelyet akkor több földesúr birtokaként ismertek. Református lakosai jó gabonatermő földeket műveltek, erdei ugyancsak figyelmet érdemeltek, legelője, rétje hegyes-völgyes, kősziklás-bokros volta ellenére jó szénát termelt, de szőlőhegye és bora sem volt megvetendő. Fontosnak tartották a falu mellett elvivő mezőföldi vagy somogyi utat, amelyet jó karban tartottak, hisz hetente (csütörtökön és pénteken) Veszprémbe gabonát vivő szekereknek fő közlekedési útja volt.

Litér a XIX-XX. században a jelentősen fejlődő települések sorában foglalt helyet. 1869-1960 között húsz települést lehetett ide sorolni, közülük az egyik Litér volt. A falu utcahálózata 1885-től rendelkezik hivatalos utcanévjegyzékkel. Ekkor nevezték el a dűlőutakat is. A papírgyár (1929), a festékgyár és a Nitrokémia (1935, 1951.) jelentős munkaerőt vonzott, amely a népesség megnövekedésével járt együtt, először a régi falurész fejlődött, növekedett, majd felépült a városias Újtelep (1941-1943). A XX. század két világháború pusztítását zúdította a falura és közösségére. Az I. világháborúban 17 személy, valamennyi katona, míg a II. világháborúban 33 fő, köztük 19 katona, 14 civil vesztette életét. Valamennyi áldozat nevét a Hősi Emlékmű emléktábláin örökítették meg. Község lakói minden évben megemlékeznek a település vértanújáról, Bódi Mária Magdolnáról.

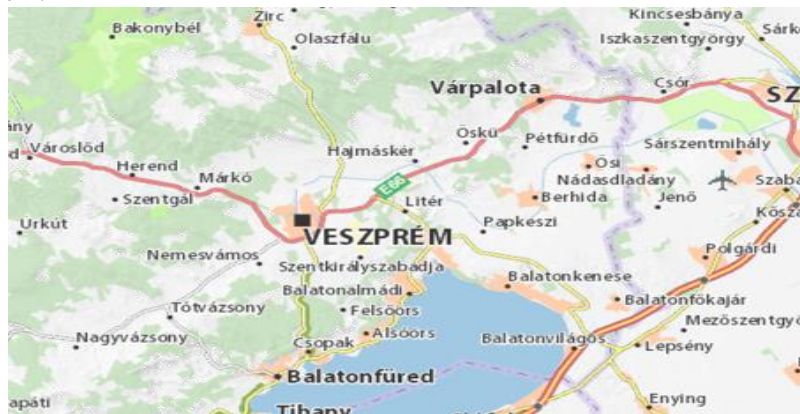
Az 1970-es évektől új lakónegyed emelkedett a faluban, a “Kiliti Dániel” Munkás Lakásépítő Szövetkezet megalakulásával. 1972-től megszületett a jelenlegi Ifjúsági Lakótelep, sokaknak biztosítva hajlékot.

A település jelenkori története egyik legfontosabb állomásának az 1989-ben bekövetkezett rendszerváltás eredményeként az 1990-ben megtartott önkormányzati választások mondhatók. Ezzel a tanácsi rendszer szervezet- és intézményrendszere megszűnt. A Balatonfüzfői Nagyközségi Tanácshoz tartozó Litér ismét önállóvá lett, első polgármesterévé demokratikus módon Ertl Pált választották meg.

1995-ben felavatták a község zászlaját és immár véglegesnek bizonyuló címerét. Rajta a címerpajzs kék mezőjében fekszik az arany oroslán, mellső karmai között egy koponyát tartva, amely ábrázolás a középkori templom faragott kő oroslánjára utal, mintegy jelezve a község életének folyamatosságát.

Regionális kapcsolatok, területi adottságok

Litér a Közép-Dunántúli régióban, a 72-es számú főút mellett, a Balaton-felvidék keleti szélén elhelyezkedő település. A Veszprém közelségében fekvő településnek legszorosabb kapcsolata a megyeszékhellyel van, mely mindössze 9 km-re fekszik. Több településsel is szoros kapcsolatot tart fenn, ezek közül az egyik Királyszentistván, mellyel közös hivatalt működtet. Közlekedési szempontból a belterületet is érintő 72-es főúton Veszprém mindössze alig negyedóra alatt érhető el tömegközlekedéssel. A közeli – papvásári külterületi részt érintő – 710-es elkerülő úton, illetve az M7 autópályán Székesfehérvárra és Budapestre is viszonylag hamar el lehet jutni.

Litéren az alapfokú szociális, oktatási és egészségügyi ellátás megoldott, illetve Veszprém közelsége miatt a magasabb szolgáltatások is könnyen igénybe vehetők. A településen működik nyolc osztályos református általános iskola, óvoda és bölcsőde, művelődési ház és könyvtár. A hagyományokban gazdag falu rendezvényeit sokan látogatják, így a július hónapban rendezendő Mogyorósi Napokat, amely a legrangosabb esemény a község életében. Népszerű program a majálishoz kötődő Szent György Napi Birkafőző Verseny, a nyár közepén tartandó Mogyorósi napok és a Litéri Szenior Néptánc Találkozó, szeptemberi hónapban a Szilva ünnep, valamint Hal- és vadfőző verseny.

Litér Község Önkormányzata több mint 60 éve pártolja és támogatja a községben működő Zöldág Gyermekek Néptáncgyűjtést. 2011-ben megalakult a Litéri Zöldág Kulturális Egyesület, melynek célja, hogy a magyar és kárpát-medencei néptánc hagyományok, valamint további kulturális értékek felkutatása, megismertetése, megőrzése, terjesztése. Közreműködnek a községi rendezvények műsoraiban, jótékonysági vagy egyéb más alkalmakon az önkormányzattal kötendő együttműködési megállapodás alapján. A település közösségének belső erősítése a néptánc-hagyományok ápolása útján, részvétel a Zöldág Gyermekek Néptáncgyűjtés és a Zöldág Ifjúsági Néptáncgyűjtés fenntartásában és működtetésében.

Az itt lakók a büszkén vállalt múlt mellett cselekvő részesei a jelennek. Tudjuk, hogy a múlt emlékei, az élni akarás szép példái a ma emberének is erőt, útmutatást adhatnak a jövő építésében.

Területi adottságok

Litér belterülete együttes településből alakult ki mai formájára, többnyire a XX. század második harmadától folyamatosan, tudatos tervezésnek köszönhetően. Az egyes településrészek mesterséges szerkezetük ellenére igyekeznek követni a domborzati adottságokat, illetve máshol a hagyományos településszerkezetet kialakító főbb vonalakat. A belterületi területhasználatokat jellemzi, hogy túlnyomó részt lakóterületből áll (falusias, illetve kertvárosias, az Ifjúság lakótelepen kisvárosias jelleggel), s az intézmények elsősorban helyezkednek el a lakóépületek között, azaz tipikus településközpont nem alakult ki.

Települési alapadatok	Litér
Terület	1282,9 ha
Belterület	122,7 ha
Zártkert	32,3 ha
Külterület	1127,9 ha
Lakosság	2164 fő

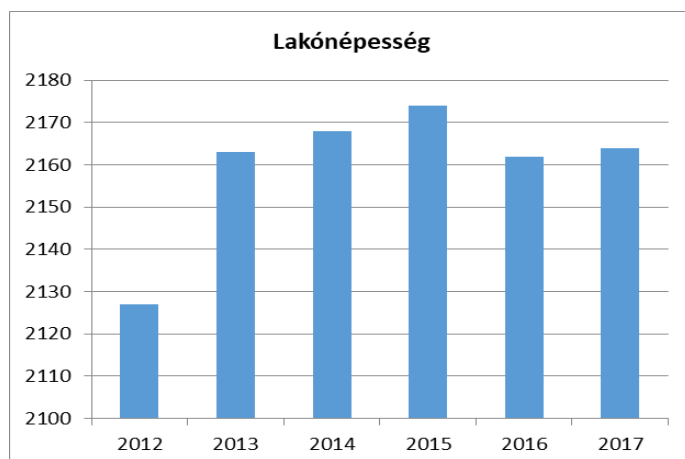
Társadalmi adottságok

Litéren 2164-en laknak. A település lakosságszáma az elmúlt évszázad során megtöbbszörözött, amely egyrészt köszönhető az ipar erőteljes fejlődésének (Litér közvetlen közelében pl. a fűzfői gyártelepen) a 40-es, 50-es években, másrészt az utóbbi évtizedekben a szuburbanizációs folyamatoknak köszönhetően sokan költöznek ki Veszprémről az aránylag olcsóbb és csendesebb „vidéki” környezetbe. A település korszerkezete ez alapján fiatalodást mutat, az öregedési index (0,89) a megyei és a kistérségi átlagnál is sokkal kedvezőbb.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	2127	bázis év
2013	2163	101,7%
2014	2168	100,2%
2015	2174	100,3%
2016	2162	99,4%
2017	2164	100,1%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Litér lakónépesség száma 2017. december 31-én 2164 fő volt, ami az akkori Magyarország népességének 0,022%, Veszprém megyének 0,63%-a.

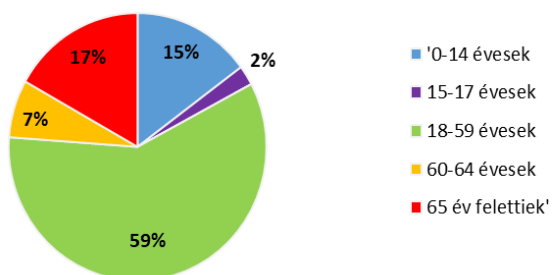
2.1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak (TS 0303)	Nők (TS 0304)
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	1 140	1 132	2 272	50,18%	49,82%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			86		
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	210	168	378	9,24%	7,39%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	32	27	59	1,41%	1,19%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	692	667	1 359	30,46%	29,36%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	75	79	154	3,30%	3,48%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	131	191	322	5,77%	8,41%

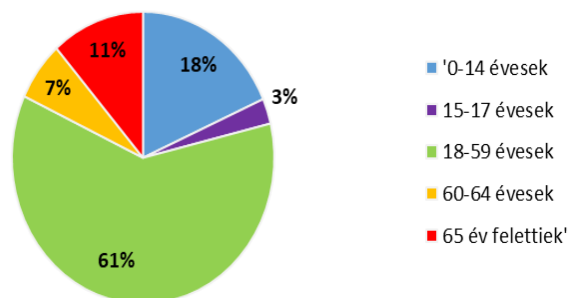
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A településen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek száma 2017-ben a lakosság nemenkénti megoszlása egyenlő arányban történt a nők és férfiak között. A diagram jól szemlélteti, hogy a legnagyobb arányban a 18-59 év közötti nők és férfiak vannak, majd a fiúgyermek a 0-14 éves korúak, míg nőknél a 65 év feletti.

Állandó népesség - nők életkori megoszlása

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%) (TS 0401)
2012	267	333	80,18%
2013	283	338	83,73%
2014	291	341	85,34%
2015	303	361	83,93%
2016	322	378	85,19%
2017			#ZÉRÓOSZTÓ!

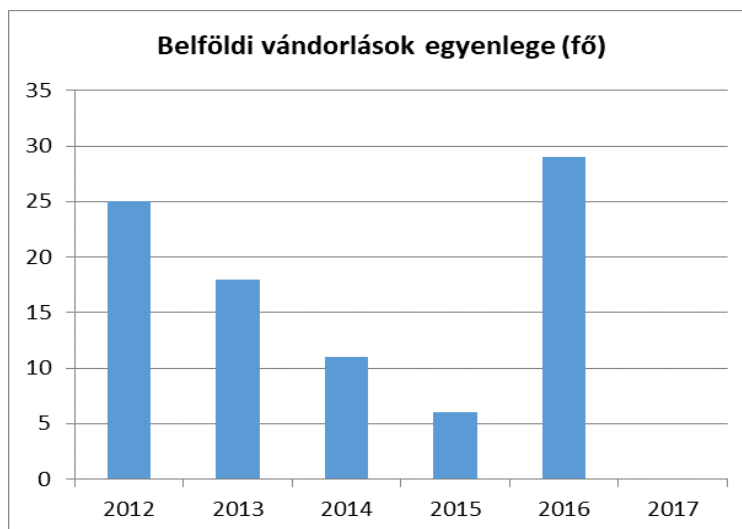
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Mind a 65 év feletti, mind a 1-14 év korú állandó lakosok száma növekszik 2012 óta. Az öregedési indexből megállapítható, hogy így is a 14 év alattiak túlsúlyban vannak, vagyis fiatalos a népességszerkezet.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS 0601)	Elvándorlás (TS 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	63	38	25	11,4
2013	59	41	18	8,2
2014	69	58	11	4,97
2015	88	82	6	2,67
2016	101	72	29	12,76
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!	n.a

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

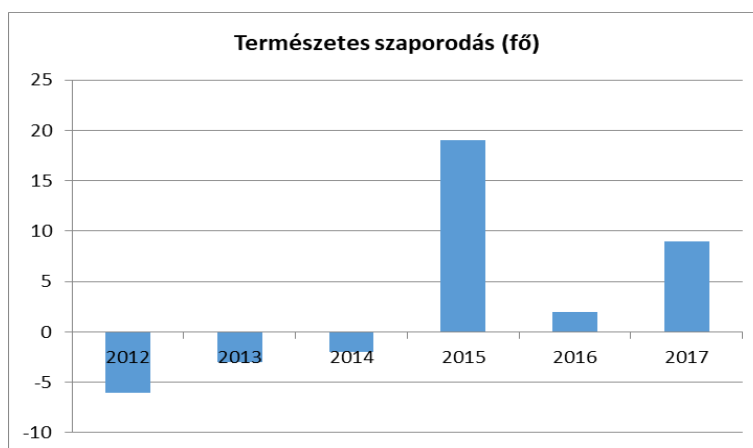

Litér településre a beköltözés jellemző. Nagyobb számban történt odavándorlás, mint elvándorlás az évek során. Ennek oka lehet például az, hogy a megyeszékhelyről egyre többen költöznek ki közeli településre. Táblázatban megfigyelhető, hogy a bevándorlások száma magas volt 2016. évben az elvándorlásokhoz képest.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő) (TS 0703)
2012	17	23	-6
2013	23	26	-3
2014	16	18	-2
2015	34	15	19
2016	18	16	2
2017	26	17	9

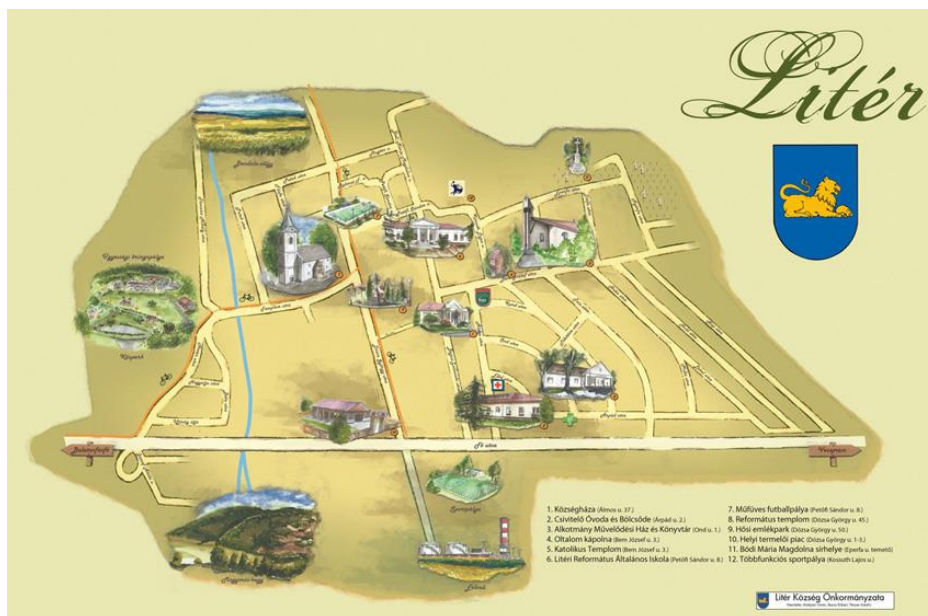
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az élve születések száma 2015 évben kimagasló, mely kedvező jelként értékelhető. Mivel egyre növekvő a gyermekek születésének száma, elmondható, hogy a Cshivitelő Óvoda és Bölcsőde bővítése lehetővé teszi a gyermekek napközbeni elhelyezését, így a szülők a munkaerő piacra történő visszahelyezkedése is javulhat.

Értékeink

A település vezetősége folyamatosan keresi a kitörési pontokat, vagyis azokat a lehetőségeket, amelyek újabb lendületet adhatnak az itt élő lakosoknak. Rendszerváltás utáni évtizedeket a lassú, fokozatos fejlődés határozta meg, míg mára valóban az élhetőbb település útjára léptünk, évről-évre látványosan fejlődik községünk, élhető környezet megteremtésével, de megőrizve értékeinket.

Nevezetesebb látnivaló a településen a Református műemlék templom, amely a Chartresban megindult oszlopszobros kaputípus egyedüli magyarországi példája, a Dózsa György utcában pihenőhelyként is szolgáló Hősi emlékpark ivókúttal és padokkal, a szabadidő hasznos eltöltését, közösségi programok, rendezvények színvonalas lebonyolítását biztosító Közpark, a helyi általános iskola kastélyépülete, és a többfunkciós pálya valamint a szombati napokon nyitva tartó, Veszprém megye legmodernebb termelői piaca.

Küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Az esélyegyenlőség érvényesítése nem pusztán követelmény, hanem az önkormányzatnak is hosszú távú érdeke, hiszen azt a célt szolgálja, hogy mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatásokra – függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete. Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség és a szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programunkkal küldetésünk, hogy Litér községben az esélyegyenlőség előmozdítását és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését biztosítsuk, bevonva a helyi civil csoportokat, oktatási intézményeket és szociális intézményeket is.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Litér település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.
- köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel.

Célunk, hogy Litér olyan településsé váljon:

- ahol senki nem tapasztalja a hátrányos megkülönböztetés közvetlen vagy közvetett formáját, ahol minden lakossal szemben érvényesül az egyenlő bánásmód elve,
- biztosított az egyenlő hozzáférés az önkormányzat és intézményei által nyújtott szolgáltatásokhoz.
- életkörülmények, -feltételek, -tér kialakítása, mely a lakosok emberi méltóságának, értékeinek, egyediségének megerősítését szolgálja.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

- **Litér Község Önkormányzata** a 115/2011.(X.12.) LKt. határozatával elfogadta a település **Foglalkoztatási Esélyegyenlőségi Tervét**. A terv 2011. október 15-én lépett hatályba. Általános célok között szerepel: megkülönböztetés tilalma, egyenlő bánásmód, emberi méltóság tiszteletben tartása, partneri kapcsolat, együttműködés, társadalmi szolidaritás, méltányos és rugalmas ellátás. Intézkedések fő pontjai: esélyegyenlőségi referens feladatkörének meghatározása, munkaerő felvétel, alkalmazás esetén az egyenlő bánásmód betartása, emberi erőforrás fejlesztése, munkahelyi továbbképzés, átképzés, tanulás, munkakörülmények javítása a 40 év felettek és a roma munkavállalók vonatkozásában, munkáltatói juttatások, kedvezmények biztosítása, a foglalkoztatásból való kilépés és a nyugdíjba vonulás segítése.

- 2015-ben a Képviselő-testület megalkotta a **4/2015. (II.27.) szociális és gyermekvédelmi igazgatásról és ellátásokról szóló önkormányzati rendeletét, melyet szükség szerint felülvizsgálja és módosítja.**

- A szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátás kiterjed rendszeres és rendkívüli támogatásokra: lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások támogatása, egészségi állapot megőrzését jelentő szolgáltatások költségeinek való részbeni hozzájárulása, ápolási támogatás, gyermek születése kapcsán települési támogatás, temetési támogatás, rendkívüli település támogatás, krízis helyzet kialakulása esetén rendkívüli település támogatás és a tanköteles gyermekek tanszer, tankönyv ellátásának támogatása.

- Szociális rászorultságtól függő természetbeni ellátások: köztemetés, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény, gyermekek étkezési támogatása.

- Személyes gondoskodást nyújtó ellátások: szociális alapellátás keretében szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. Nappali szolgáltatások: Idősek Klubja, gyermekeknek bölcsőde, óvoda, iskolai napközi ellátás.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

A társadalmi és az intézményi kommunikáció nagyon fontos, mondhatnánk talán legfontosabb eleme a programnak, a szakmai feladatok mellett. Megpróbáljuk minden kommunikációs fórumon elérni a lakosságot, felhívni a figyelmet a diszkriminációmentesség fontosságára, a jogtudatosságra, az Egyenlő Bánásmód Hatóság létezésére, és arra, hogy törvény biztosít jogorvoslati lehetőségeket a diszkriminációval szemben. E szempontokat a stratégiai programjainkban is érvényesítjük. A fejlesztéseket megalapozó dokumentumok irányelveket fogalmaznak meg, valamint információkat biztosítanak egyéb tervezések készítői számára. Feladata: elősegíteni egy egységes, szociális-szolgáltató politika kialakítását a településen. A koncepciók bemutatják a község szociális-demográfiai helyzetét, a szociális szolgáltatások rendszerét, valamint civil szervezeteket, intézményeket. A gazdasági program tartalmazza a foglalkoztatás bővítésére, egészségügyi szolgáltatás, szociális ellátások fejlesztésére vonatkozó elképzeléseket, valamint az egyenlő hozzáférést a közszolgáltatásokhoz, a kultúra és szabadidő hasznos eltöltéséhez, a közrend, közbiztonsághoz való jogot.

Legfőbb stratégiai programok minden év költségvetési koncepciója mellett, melynek mentén az önkormányzat végzi munkáját:

A) Litér Község Önkormányzatának Gazdasági Programja 2015-2019

A képviselő-testület alapvető célja, hogy biztosítsa Litér működőképességét, az önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladatainak ellátásához szükséges gazdasági alapokat megteremtse. A feladatokat önkormányzati fenntartású intézményrendszeren keresztül, illetve a gazdaságossági és hatékonysági elveinek figyelembevételével társulási formában látja el.

A Képviselő-testület célkitűzése, hogy a múlt értékeinek megőrzésével, a jelen lehetőségeinek kiaknázásával biztosítsa Litér és polgárainak jövőjét, megfeleljen az Európai Unió követelményeinek, erősítse a község kistérségi szerepkörét.

Feladatok:

- ✓ Településszerkezeti és Szabályozási Terv felülvizsgálata, módosítása
- ✓ Új ivóvíz kút fúrása, Vízbázis védelme
- ✓ Nyomászóna kialakítása
- ✓ A Litér község teljes területére elkészült csapadékelvezetési tanulmányterv alapján szakaszos javítások elvégzése, ahol szükséges engedélyezési tervek jóváhagyása
- ✓ Temető bővítése
- ✓ Az Ond utcai játszótér karbantartása
- ✓ Munkahely teremtési pályázat kiírása
- ✓ Kül- és belterületi utak folyamatos karbantartása
- ✓ Gazdasági területek megvizsgálása
- ✓ Új bölcsőde és Védőnő épület kialakítása
- ✓ Főző konyhai épület bővítése
- ✓ Helyi Termelői piac fellendítése
- ✓ Kerékpárút fejlesztése
- ✓ Kerékpáros turizmussal kapcsolatos szolgáltatások kiépítése

BERUHÁZÁSOK, TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSEK

Litér Község Önkormányzata számára mindig is kiemelten fontos feladat volt a közjólét biztosítása, közintézményeinek, nevelési- és oktatási intézményeinek infrastrukturális fejlesztése és ezzel az élhető, vonzó településkép kialakítása. Az önkormányzat egyik elsődleges feladatának tekinti a gyermekek minőségi körülmények között történő fejlődésének biztosítását, s ennek keretében az óvodai és bölcsődei nevelés feltételeinek javítását, az iskola egészségügyi ellátás és védőnői szolgálat fejlesztését, az étkeztetést biztosító főzőkonyha, továbbá a nyolc osztályos általános iskola bővítését. Ezen egymásra épülő komplex fejlesztések megvalósítását a településen ugrásszerűen megnövekedett gyermeklétszám indokolja, évről évre egyre nő a bölcsődei ellátást és óvodai nevelést igénylők száma, amely hatással van az általános iskolai oktatásra, a főzőkonyha kihasználtságára és a védőnői szolgálatra is.

▪ Új bölcsőde építése és az óvoda átalakítása

A felmerülő igényeknek megfelelő mértékű óvodai és bölcsődei férőhely biztosítása érdekében az önkormányzatunk ingatlant vásárolt a meglévő nevelési intézmény szomszédságában és terveket készítettett egy új bölcsőde épület építésére. az „Új bölcsőde építése és óvoda bővítése Litéren” című TOP-1.4.1-16-VE1-2017-00018 azonosító számú pályázattal a beruházás megvalósításra kerül. A projekt célkitűzése a kisgyermekes szülők munkába állásának támogatása, ezen belül a 25-40 éves korú női népességben belül a foglalkoztatásban lévő nők arányának növelése. Az új bölcsőde épület megépítésével megoldott lesz kétéves kortól a gyermekek elhelyezése. Új nevelési eszközök, játékok beszerzésével pedig még korszerűbbé válik a nevelési ellátás Litéren. A kapacitásbővítés mellett az építési beruházással munkahelyteremtés is megvalósul, 2 óvodapedagógussal, 1 dajkával, 2 bölcsődei szakgondozóval és 1 bölcsődei kisegítővel gyarapodik a nevelési intézmény dolgozói létszáma.

▪ Főzőkonyha kapacitásbővítése

A Csivitelő Óvoda és Bölcsőde nevelési intézmény szomszédságában működő főzőkonyha bővítése, kapacitásának növelésének megvalósítására Litér Község Önkormányzata 2017. évben pályázatot nyújtott be a Vidékfejlesztési Program keretében belül. 140,9 m² alapterületű épületrészben a szükséges konyhai helyiségek kerülnek elhelyezésre és kialakításra, konyhatechnológiai berendezések, eszközök, tároló edények beszerzésével, napelemes energiatermelő rendszer kiépítésével.

▪ **Új védőnői tanácsadó építése**

2018. évtől kötelező népegészségügyi célú méhnyakrákszűrés bevezetése, illetve a vegyes funkciójú épületben működő védőnői szolgálat esetében indokolt egy új, korszerű, környezetbarát épület kialakítása, melyben védőnői tanácsadás, iskola egészségügyi ellátás és népegészségügyi célú méhnyakszűrés ellátás végezhető.

▪ **Kerékpárút létesítése Litér-Királyszentistván között**

Királyszentistván Község Önkormányzata Litér Község Önkormányzatával konzorciumban „Kerékpárút létesítése Litér-Királyszentistván települések között” címmel pályázati kérelmet nyújtott be és támogatást nyert el a TOP-3.1.1-16-VE1 Fenntartható települési közlekedés fejlesztés elnevezésű pályázati felhívás keretében. Királyszentistván és Litér települést összekötő, megvalósulandó kerékpárút lehetőséget biztosít arra, hogy a megyeszékhely környéki települések lakói kerékpárral közelítsék meg a megyeszékhelyet.

▪ **Szennyvíztisztító fejlesztése**

A szennyvízcsatorna-hálózati tulajdonközösség települései részére - Királyszentistván és Litér községek - aláírásra került a támogatási szerződés a KEHOP-2.2.2-15-2016-00065 projekt előkészítésére és megvalósítására, amellyel sor kerül a szennyvíztisztító telep kapacitásbővítésére és fejlesztésére.

B) Településfejlesztési Koncepció

A 2012. január 26-án elfogadott településfejlesztési koncepció tartalma kiterjed a térségi-települési kapcsolatok erősítésére, a gazdaság élénkítésére, a helyi munkalehetőségek biztosítására, kiemelve a helyi ipar fejlesztését, új gazdasági területek kijelölését, szakképzés lehetőségét és a fiatalok ösztönzését.

Litér fejlődésének gazdasági alapját jelenleg az erőmű jelenlétéből származó iparüzési adó jelenti. A helyi munkalehetőségek hiánya negatívan befolyásolja a település népességmegtartó erejét. A helyi munkalehetőségek biztosítása egyrészt az Önkormányzatnak jelent valamilyen szintű bevételt, s így gazdasági alapot, azonban sokkal fontosabb, hogy a település lakóinak ne legyen szükséges a még oly közel is található Veszprémbe (vagy akár messzebb) beutazni minden nap. Közeljövőben betelepülő nagy vállalat által származó iparüzési adó bevétel jelentősen megnöveli a település gazdasági helyzetét, valamint munkahely teremtés szempontjából is pozitív jövőkép várható.

Szükséges lehet továbbá olyan intézkedések meghozatala az önkormányzat részéről, melynek hatására a vállalkozók előnyben részesítik a helyi munkaerő foglalkoztatását.

Intézkedési javaslatok

- Helyi vállalkozások megtelepedésének támogatása
- Helyi munkavállalók foglalkoztatásának támogatása
- Szakképzési lehetőségek, átképzési lehetőségek biztosítása, illetve tájékoztatás
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

Szakképzés

Nem elegendő azonban a gazdasági vállalkozások településre csábítása. A helyi munkaerőt akkor találják vonzóknak, ha a jövőbeli munkavállalók a megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek. Ehhez kapcsolódóan szükség lehet a település lakosságának ilyen szempontú felmérésére, illetve célszerű a lakosság számára betanítási, átképzési lehetőségeket biztosítani az új gazdasági vállalkozó segítségével, vagy a kistérség, illetve egyéb önkormányzati társulás keretében.

Térségi munkafeltételek összehangolása, a fiatalok megcélzása

A népességmegtartás érdekében egyik legfontosabb tennivaló a fiatalok településen tartása és vonzása. Az ideális az lenne, ha Litéren (illetve környékén) lehetne biztosítani olyan munkahelyeket, ahol a településen élő fiatalok el tudnak helyezkedni. Ezzel biztosítható lenne a községhez való szorosabb kapcsolódás, illetve növekedne a fiatalok településen tarthatósága. Szerencsére Litér jó térségi adottságokkal rendelkezik, így kevésbé okoz problémát az utazás, amennyiben helyben nincs lehetőség az elhelyezkedésre. A helyi munkalehetőségek megteremtése mellett a környező településekkel és munkáltatókkal közösen célszerű egy oktatási, illetve munkáltatási terv, illetve együttműködés kidolgozása, mely lehetővé teszi a fiatalok számára a közeli településeken változatos szakmák tanulását, illetve ezt követően segít az elhelyezkedésben is. Ennek során rá kell világítani arra is, hogy nem feltétlenül a „divatszakmák” jelentenek biztos megélhetést, sőt! Egy ilyen program megvalósítása esetén olyan munkaerő képzése történhet, amelyre ténylegesen szükség van, így az elhelyezkedés is könnyebbé válik, s a térség népességmegtartó képessége is növekszik.

Intézkedési javaslatok

- Helyi munkalehetőségek bemutatása a fiatalok számára iskolai oktatás keretein belül
- Hiányszakmák oktatása térségi összefogással
- Gyakorlati lehetőségek biztosítása helyi vállalkozók segítségével
- Fiatalok helyben történő elhelyezkedésének - helyi vállalkozások ilyen irányú - támogatása
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

C) Szolgáltatástervezési Koncepció

Célja, hogy a településen a szociális szolgáltatásoknak egy olyan rendszere jöjjön létre, amely az ellátást nyújtók kölcsönös együttműködésén nyugszik. Egyenlő bánásmód mellett fontos, hogy az ellátás minden esetben egyénre szóló legyen. Szociális étkeztetés lehetőség biztosítása legalább napi egyszeri melegétellel különösen azoknak, akik koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, betegségükből vagy hajléktalanságuk miatt étkezésükről nem képesek más módon gondoskodni. Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal közösen az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő, vagy krízishelyzetben lévő családoknak, személyeknek keressük a megoldásokat.

D) Közbiztonsági Koncepció

Közbiztonságot alapvetően meghatározza a helyi lakosság anyagi helyzete, neveltségi szintje és morális állapota. Célja a település közbiztonságának és bűn megelőzésének fenntartása a lakosság biztonságérzésének érdekében, melyet Balatonalmádi Rendőrkapitányság Körzeti megbízottja és a helyi Polgárőr egyesület közreműködésével valósulhat meg.

Fő prioritások:

- Közbiztonság, közterület rendjének fenntartása
- Gyermek és fiatalok bűnözés megelőzése
- Droghasználat kezelése és megelőzése
- Családon belüli erőszak megelőzése
- Idős, egyedül élők fokozott védelme, biztonságuk növelése
- Áldozattá válás megelőzése, áldozatsegítés

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Kelet-Balatonai Térség Önkormányzati Társulása általános jogutódja a Kelet-Balatonai Kistérség Többcélú Társulásának. A többcélú társulásnak és a jogutód önkormányzati társulásnak is tagtelepülése Litér. 2008-ban a társulás elfogadta a Kistérségi Közoktatási Esélyegyenlőségi Tervét, melyet 2011-ben vizsgáltak felül.

Az önkormányzati társulás tagtelepülései: Alsóörs, Balatonalmádi, Balatonfőkajár, Balatonfüzfő, Balatonkenese, Csajág, Felsőörs, Királyszentistván, Küngös, Litér, Szentkirályszabadja.

A lakosság szám 28 450 fő.

A társulási megállapodás 2013. január 1-től lépett hatályba, mely szerint a társulás céljai és feladatai:

1. településfejlesztés, településrendezés;
2. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);
3. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
4. helyi közfoglalkoztatás,
5. gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
6. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
7. sport, ifjúsági ügyek;
8. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
9. helyi közösségi közlekedés szervezése
10. térségi és nemzetközi kapcsolatok biztosítása,
11. belső ellenőrzés közös szervezése.

Litér Község Balatonalmádi Járási Kormányhivatalhoz tartozik, ahol kormányablak, gyámhivatal valamint foglalkoztatási osztály működik. A közszolgáltatások ellátásának szervezése, illetve minőségi fejlesztése során különös figyelemmel kell lenni arra, hogy az önkormányzat az egyes szolgáltatásokat a lehető legalkalmasabb szervezettel végeztesse el. Településünk kapcsolatrendszerének fontos eleme a járáshoz tartozó településekkel való szoros együttműködés, egyes területeken közös feladatellátás.

- Nemzeti Hulladékgyűjtési Szolgáltató Kft NHKV Zrt.
- Bakonykarszt Vízesés- és csatornamű Zrt.
- E.ON Földgáz és Villamos Energia Szolgáltató
- Litér-Királyszentistván-Sóly Beruházó Víziközmű Társulat
- Litéri Óvodai Nevelés és Bölcsődei ellátás Társulás
- Járó beteg és Fogászati ellátás Veszprém

A község hazai és nemzetközi kapcsolatrendszere:

A partnerségi kapcsolatok tartalmának alapját a jövőben is elsősorban a gazdasági tárgyú együttműködés kell, hogy képezze. Különösen fontos, hogy megvalósuljon a gazdasági szereplők közötti kölcsönös előnyöket biztosító összefogás, a szakemberek közötti tapasztalatcsere, a bevált „jó gyakorlatok” adaptálása. Erősíteni szükséges a történelmi, társadalmi, kulturális, sport és közösségi szabadidős tevékenységeket. Az elmúlt ciklusban megkezdett a határon túli magyarlakta településekkel való kapcsolatépítés, mint kiemelt jelentőségű vállalkozás kezelendő. Célkitűzés, hogy együttműködési megállapodások megkötésével közösen benyújtható pályázati források legyenek segítségünkre a kapcsolatokkal tartalommal való megtöltésében. Erősíteni szükséges a több évvel ezelőtt megkötött partneri kapcsolatot Berencs település önkormányzatával, intézményeivel és szervezeteivel az oktatás, a kultúra és a sport területén.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés elkészítésben és adatgyűjtésben segítséget nyújtott az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer (TEIR) adatbázisa, Központi Statisztikai Hivatal (KSH) adatbázisa, az önkormányzat, közszolgáltatásokat nyújtó intézmények által szolgáltatott adatok, valamint a rendelkezésre álló, hatályos koncepciók, programok.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Magyarországon a szegénység elleni küzdelem alapdokumentuma a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia – Mélyszegénység, Gyermekszegénység, Romák – 2011-2020 (NTFS). Az NTFS kiemeli, hogy a szegénység korántsem csak a romákat sújtja, de a szegények között arányaiban többen tartoznak a roma népességhez, ezért az ő felzárkózásukra külön hangsúlyt kell helyezni. A dokumentum hangsúlyozza, hogy a mélyszegénység és a társadalmi kirekesztődés mérséklése komplex és hosszútávon kiszámítható megközelítést igényel. Ez az ösztársadalmi érdek helyi, önkormányzati szinten is tudatos és fenntartható beavatkozásokat tesz szükségessé.

A 2011. október 01-jei népességszámláláskor országosan 315.583 fő, településünkön mindössze 16 fő vallotta magát Roma (cigány) nemzetiséghez tartozónak. Kisebbségi önkormányzat Litéren nem működik.

A mélyszegénység azt jelenti, hogy amikor valaki tartósan a létminimum szintje alatt él és szinte esélye sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjen. Ennek oka több tényezőre visszavezethető. Egyik ilyen ok, a társadalmi és gazdasági hátrány, továbbá az iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli hiányok. Mindez súlyos megélhetési problémákhoz vezetnek. A mélyszegénység hatása az egészségi állapotra, lakhatási és táplálkozási körülményekre is kihat, az életszínvonal alacsony szintje jellemző. A mélyszegénység nem csak a roma származású embereket érinti.

Vizsgálva a magyarországi romák helyzetét, ők az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A roma népesség nagy része él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált vagy szegregálódó településeken, településrészekben. Lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik jóval alacsonyabbak a nem romákénál. A romák helyzetét pusztán a fenti jellemzőkkel meghatározni – az őket körül ölelő társadalmi előítéletek hatásának számbavétele nélkül – pontosan mégsem lehet.

A mélyszegénységben élők helyzetének javítását a munkaalapú társadalom alapelvei mentén kívánjuk megvalósítani. Elsődleges cél, hogy a mélyszegénységben élő családokban növekedjen a munkajövedelemmel rendelkezők száma, amelyhez több – az Európai Unió támogatásával megvalósuló – projekt is hozzájárulhat. A helyzet megváltoztatásának fókuszában a gyermekek állnak. Javítani kell a hátrányos helyzetű gyermek eredményességét a köznevelésben, csökkenteni a lemorzsolódást, növelni kell a szakmai végzettséget szerzők számát.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A mélyszegénységgel kapcsolatos vizsgálatok az egyén, illetve háttér saját jövedelmi helyzetének értékelésén alapul. Rendelkezésünkre álló adatok alapján elsősorban a munkanélküliség, a szociális rászorultság, a gyermekek helyzete, a lakhatási viszonyok és az iskolai végzettségek figyelembevételével készítünk elemzéseket. A lakosság jövedelmi viszonyairól nincs megfelelő adatunk.

A szegénység összetett jelenség, melynek okai között az alacsony vagy elavult iskolai végzettség, a társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma szerepelnek.

A munkanélküli emberek között nagy arányban fordulnak elő a magasabb iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák.

A szegénységben élők helyzetét az Önkormányzat, a szociális és egészségügyi, családsegítő és gyermekjóléti ellátórendszeren keresztül ismeri. Anyagi lehetőségei és intézményi hálózaton keresztül a segítő, támogató szervezetek, a civil társadalom és az egyházak bevonásával, közfoglalkoztatási és egyéb programokon keresztül, jogi tanácsadás és komplex beavatkozások megszervezésével segíteni tudja és kezelni képes a mélyszegénységben élők napi problémáit. Azonban, hogy az önsegítő mechanizmusok beindulhassanak az érintett családok helyzetének javítása érdekében beavatkozások megvalósításával további segítséget kell nyújtani.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolható az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. 2017. évi új szabályozás szerint 25 éven aluli álláskeresőt már közfoglalkoztatottként sem lehet alkalmazni. A helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

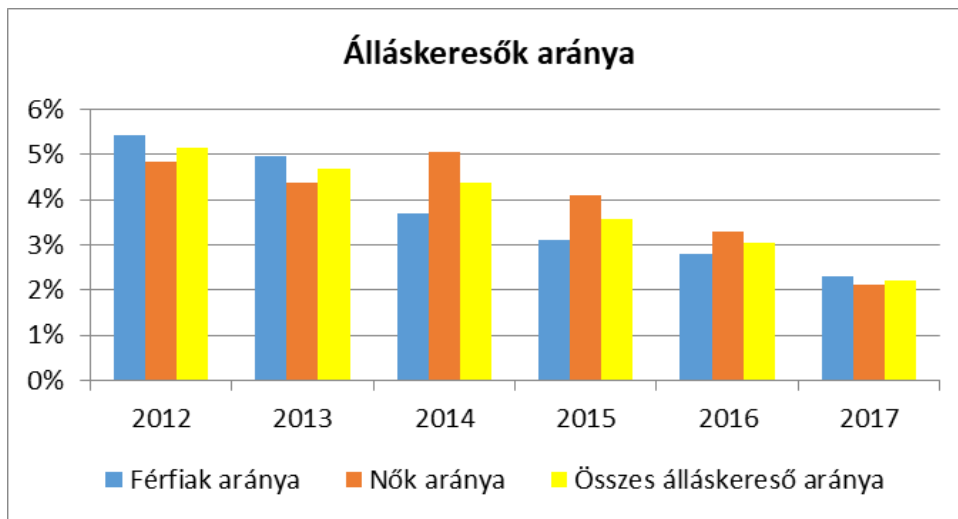
a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Az álláskereső részére álláskeresői ellátásként álláskeresői járadék, nyugdíj előtti álláskeresői segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresői járadék maximum 90 nap lehet, a munkaerőpiaci járulékalap 60 %-a, legfeljebb a minimálbér 100 %-a. (138.000.- Ft).

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi (TS 0803)	Nő (TS 0804)	Összesen	Férfi (TS 0801)		Nő (TS 0802)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	813	773	1 586	44	5,4%	37,5	4,9%	82	5,1%
2013	806	770	1 576	40	5,0%	33,75	4,4%	74	4,7%
2014	804	778	1 582	29,75	3,7%	39,25	5,0%	69	4,4%
2015	805	777	1 582	25	3,1%	31,75	4,1%	57	3,6%
2016	799	773	1 572	22,5	2,8%	25,5	3,3%	48	3,1%
2017	802	780	1 582	18,5	2,3%	16,5	2,1%	35	2,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Álláskeresők száma évről - évre csökken, mind a nők, mind a férfiak körében. 2017. évvégére mindössze a településen a 15-64 év közötti lakosság 2,2 %-ának nincs munkahelye.

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		82	74	69	57	48	35
20 év alatti (TS 1002)	Fő	0,25	1,5	1,75	1,25	1,75	
	%	0,3%	2,0%	2,5%	2,2%	3,6%	0,0%
20-24 év (TS 1003)	Fő	11	10	10,75	10	5,25	2,5
	%	13,5%	13,6%	15,6%	17,6%	10,9%	7,2%
25-29 év (TS 1004)	Fő	11	8,75	7	5,25	5,75	2
	%	13,5%	11,9%	10,1%	9,3%	12,0%	5,8%
30-34 év (TS 1005)	Fő	6	6,75	6,5	4	1,75	1
	%	7,4%	9,2%	9,4%	7,0%	3,6%	2,9%
35-39 év (TS 1006)	Fő	11,5	10	7,25	4,75	4	4
	%	14,1%	13,6%	10,5%	8,4%	8,3%	11,5%
40-44 év (TS 1007)	Fő	10,25	9,25	6,75	5,25	5,25	2,25
	%	12,6%	12,5%	9,8%	9,3%	10,9%	6,5%
45-49 év (TS 1008)	Fő	11,25	9,25	10,75	8,5	8,25	6
	%	13,8%	12,5%	15,6%	15,0%	17,2%	17,3%
50-54 év (TS 1009)	Fő	8,5	6,75	7	6	5,25	4,75
	%	10,4%	9,2%	10,1%	10,6%	10,9%	13,7%
55-59 év (TS 1010)	Fő	11	9	7	5,5	4,5	4,5
	%	13,5%	12,2%	10,1%	9,7%	9,4%	12,9%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	0,75	2,5	4,25	6,25	6,25	7,75
	%	0,9%	3,4%	6,2%	11,0%	13,0%	22,3%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

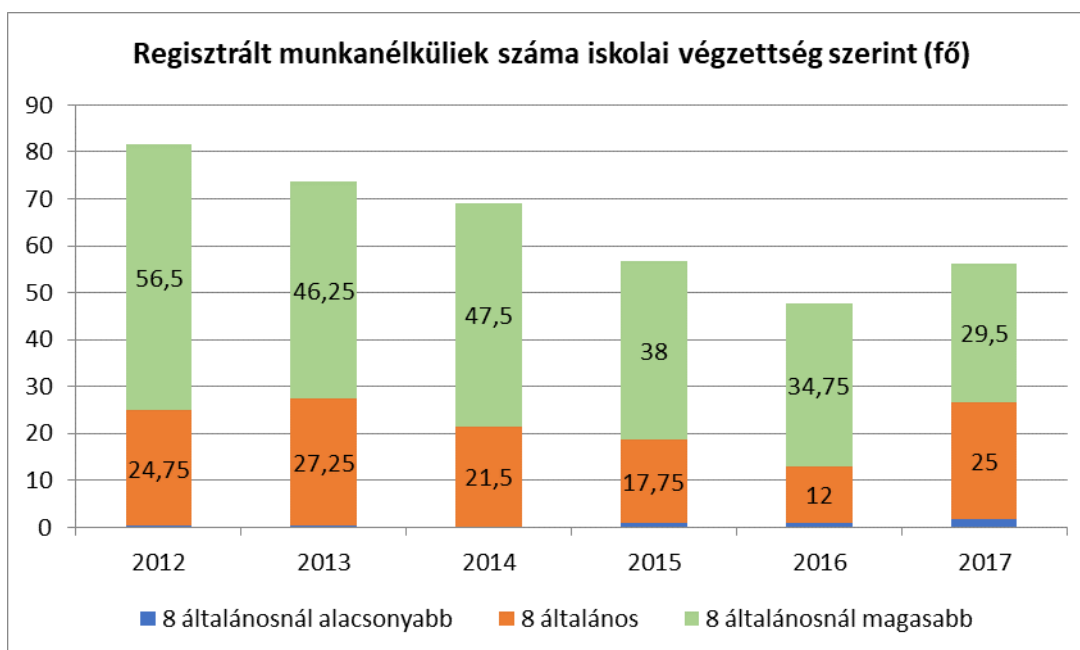
Korosztályoként az elmúlt 5 év adatait vizsgálva a legtöbb korcsoportjában az álláskeresők száma csökken, kivéve az 59 év felettieket, akik a legmagasabb arányban keresnek munkát. Fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodására vezethető vissza.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	82	0,25	0,3%	24,75	30,4%	56,5	69,3%
2013	74	0,25	0,3%	27,25	36,9%	46,25	62,7%
2014	69	n.a	0,0%	21,5	31,2%	47,5	68,8%
2015	57	1	1,8%	17,75	31,3%	38	67,0%
2016	48	1	2,1%	12	25,0%	34,75	72,4%
2017	35	2	5,7%	11	31,4%	22	62,9%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 8 általános iskolánál alacsonyabb végzettség nem jellemző Litér településen. Regisztrált munkanélküliek száma 2012-2014 év között magasnak mondható az általános iskolai, illetve a magasabb végzettségűek között.

c) közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás a társadalom legalsó rétegeit nagy tömegben szólította és szólítja meg jelenleg is, elsősorban az ország hátrányos helyzetű régióiban, ahol piaci munkalehetőség nincs, vagy csak korlátozottan áll rendelkezésre, annak ellenére, hogy az elmúlt években több olyan jogszabály és intézkedés került bevezetésre, ami a közfoglalkoztatottak elsődleges munkaerőpiacra történő kijutását erősíti és támogatja. A közfoglalkoztatás a helyi önkormányzatok számára is előnyöket hordoz, ugyanakkor a közfoglalkoztatás megújult rendszerében a közfeladatok ellátása mellett kiemelt fontosságú, hogy a támogatással foglalkoztatott álláskeresők munkája új értéket teremtsen. Közfoglalkoztatottként olyan természetes személy foglalkoztatható, aki a kormányhivatalnál nyilvántartott álláskereső. Közfoglalkoztatási jogviszony csak határozott időre létesíthető, próbaidő kikötése nélkül. A jogviszony időtartama nem lehet hosszabb, mint a közfoglalkoztatáshoz nyújtott támogatás időtartama. Ez a feltétel is arra utal, hogy a közfoglalkoztatás csak átmenetileg biztosít munkalehetőséget az abban résztvevők számára.

	Közfoglalkoztatásban résztvevők száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma
2012	12	0,76	3
2013	23	1,64	2
2014	21	1,51	2
2015	7	0,52	2
2016	9	0,68	2
2017	5	0,41	2

A településen folyamatos a közfoglalkoztatás, 2013-ban még 23 főt foglalkoztatott az önkormányzat, mely mára már lecsökkent 5 főre. Az aktív korú roma/cigány lakosságra vonatkozó adat nem áll rendelkezésünkre a program készítése során.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

A településen elérhető intézmények:

- ✓ Litéri Közös Önkormányzati Hivatal
- ✓ Védőnői Szolgálat
- ✓ Házi orvosi és házi gyermekorvosi szolgálat
- ✓ Csivitelő Óvoda és Bölcsőde
- ✓ Litéri Református Általános Iskola
- ✓ Ertl Pálné Művelődési Ház és Könyvtár
- ✓ Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- ✓ Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ Intézményfenntartói Társulása keretében
  - házi segítségnyújtás
  - idősek nappali ellátása - helyszín: Ertl Pálné Művelődési Ház és Könyvtár
- ✓ Zsálya Gyógyszertár (vállalkozás keretében működő)

A gazdaság élénkítése, helyi munkalehetőségek biztosítása

Litér fejlődésének gazdasági alapját az erőmű jelenlétéből származó iparüzési adó jelenti, azonban emellett a helyi munkalehetőségek hiánya negatívan befolyásolja a település népességmegtartó erejét. A településről rendkívül jó a közlekedés a környező nagyobb városokba, de a mélyszegénységben élők szociális és anyagi helyzetük gyakorta még azt sem engedi meg a potenciális munkavállalók részére, hogy a szomszédos településekre elutazzanak. A helyben tervezett beruházásoknál előnybe részesíti az önkormányzat a helyi vállalkozókat, akik a településen élő lakosokat alkalmaznak.

Szükséges lehet továbbá olyan intézkedések meghozatala az önkormányzat részéről, melynek hatására a vállalkozók előnyben részesítik a helyi munkaerő foglalkoztatását.

Intézkedési javaslatok

- Helyi vállalkozások megtelepedésének támogatása
- Helyi munkavállalók foglalkoztatásának támogatása
- Szakképzési lehetőségek, átképzési lehetőségek biztosítása, illetve tájékoztatás
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása
- Marketing és menedzsment tevékenység megvalósítása

Az autóbusz megállóhelyek száma és elhelyezése az igényeknek megfelelő, a menetrendi járatok követési időközei megfelelőek.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek alacsony száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak. Jellemző azonban a településünkre is, hogy fiatalok külföldön, az Európai Unión belül keresnek és találnak biztos megélhetést.

A népességmegtartás érdekében egyik legfontosabb tennivaló a fiatalok településen tartása és vonzása. Az ideális az lenne, ha Litéren (illetve környékén) lehetne biztosítani olyan munkahelyeket, ahol a településen élő fiatalok el tudnak helyezkedni. Ezzel biztosítható lenne a községhez való szorosabb kapcsolódás, illetve növekedne a fiatalok településen tarthatósága.

Szerencsére Litér jó térségi adottságokkal rendelkezik, így kevésbé okoz problémát az utazás, amennyiben helyben nincs lehetőség az elhelyezkedésre. A helyi munkalehetőségek megteremtése mellett a környező településekkel és munkáltatókkal közösen célszerű egy oktatási, illetve munkáltatási terv, illetve együttműködés kidolgozása, mely lehetővé teszi a fiatalok számára a közeli településeken változatos szakmák tanulását, illetve ezt követően segít az elhelyezkedésben is. Ennek során rá kell világítani arra is, hogy nem feltétlenül a „divatszakmák” jelentenek biztos megélhetést, sőt! Egy ilyen program megvalósítása esetén olyan munkaerő képzése történhet, amelyre ténylegesen szükség van, így az elhelyezkedés is könnyebbé válik, s a térség népességmegtartó képessége is növekszik.

Intézkedési javaslatok

- Helyi munkalehetőségek bemutatása a fiatalok számára iskolai oktatás keretein belül
- Hiányszakmák oktatása térségi összefogással
- Gyakorlati lehetőségek biztosítása helyi vállalkozók segítségével
- Fiatalok helyben történő elhelyezkedésének - helyi vállalkozások ilyen irányú - támogatása
- Uniós, országos stb. pályázati lehetőségek kihasználása

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése

A felnőttképzés lehetősége a megyeszékhelyen érthető el. Fel kell térképezni, hogy szükség esetén van-e rá igény helyben megszervezni az oktatást.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A közmunka keretében roma származású emberek foglalkoztatására is sor kerül. (részletesen lásd c) pont)

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Hátrányos megkülönböztetésről településünkön nem lehet beszélni. A versenyszférában sincs tudomásunk arról, hogy valakit a származása, a nemzeti-etnikai hovatartozása miatt diszkrimináltak volna. A kirekesztettség a legtöbb roma közös jellemzője. Az egyre erősödő társadalmi feszültségek és az ezzel párhuzamosan megszorodó szélsőséges megnyilvánulások is mutatják, a roma lakosság társadalmi integrációja egyre fontosabb és sürgetőbb feladat. Gyakori tévhit, hogy a romák (érdemtelenül) túl támogatottak, ezzel szemben kutatások igazolják, hogy sem a helyi, sem az országos hatáskörű különböző fejlesztési programokban nincs kellő mértékben reprezentálva a roma lakosság, sőt a célzottan romáknak szánt források is sokszor alacsony hatásfokkal érik el a célcsoportot.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Pénzbeli és természetbeni ellátások: Litér Község Képviselő-testülete a szociális törvény hatálya alá tartozó pénzbeli és természetbeni ellátásokról az 1990. évi LXV. törvényben biztosított jogkörében eljárva megalkotta rendeletét, és a jogszabályi változásokhoz, valamint a helyi igényekhez igazodóan folyamatosan karban tartja helyi rendeletét a szociális igazgatás és szociális ellátások helyi szabályozásáról. A rendelet felülvizsgálata 2015-ben megtörtént.

Az önkormányzat költségvetésében meghatározott előirányzaton felül, a kötelező és az önként vállalt szociális feladatok teljesítése érdekében, évek óta sikeres pályázatot nyújtunk be a rendkívüli szociális támogatás témakörében. Támogatási formáink:

- temetési költség viseléséhez nyújtott támogatás
- gyógyszer-támogatás
- szociális étkeztetés támogatása
- házi segítségnyújtás támogatása
- tüzelőanyag támogatás
- létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzet
- lakhatással kapcsolatos támogatások
- gyermekek születési támogatása

Pénzbeli és természetbeni ellátásban részesülők számának alakulása

Támogatási forma	2012. év/fő	2013. év/fő	2014. év/fő	2015. év/fő	2016. év/fő
Rendszeres szociális segély	1	8	8	0	0
Ápolási díj alanyi jogon	5	0	0		
Ápolási díj méltányossági alapon	3	5	4		
Lakásfenntartási támogatás	22	25	18		
Közcélnél foglalkoztatásban részt vettek	12	23	21		
Temetési segély	22	23	26		
Átmeneti segély	40	76	52		
Köztemetés	1	1	1	0	0
Szülési segély	14	23	19		
Közgyógyellátás		4	3		
Ebből alanyi					
Ebből méltányossági		4	3		
Ebből normatív	0	0	4	0	0
Közlekedési támogatás	3	0	0	0	0

Települési Támogatás	2012. év/fő	2013. év/fő	2014. év/fő	2015. év/fő	2016. év/fő
Rendkívüli				42	45
Gyógyszer költséghez				2	2
Lakhatáshoz				11	6
Gyermek születési				21	16
Temetési hozzájárulás				9	17
Ápolásra				2	2

Egyéb nem rendszeres támogatások	2012. év/fő	2013. év/fő	2014. év/fő	2015. év/fő	2016. év/fő
A tanulóifjúság számára elérhető településünkön a Bursa Hungarica	12	5	5	10	5
Arany János tehetséggondozási programok támogatása	0	0	1	1	1
Első lakástulajdont szerzők támogatása	2	1	0	1	5

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

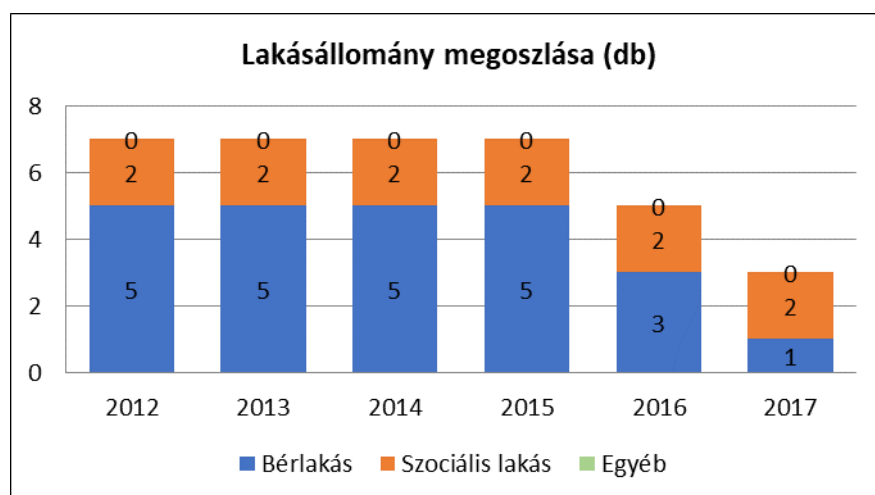
3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakásállomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma
2012	745	0	5	0	2	0	0	0
2013	745	0	5	0	2	0	0	0
2014	746	0	5	0	2	0	0	0
2015	747	0	5	0	2	0	0	0
2016	747	0	3	0	2	0	0	0
2017	749	0	1	0	2	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) Bérlakás-állomány, szociális lakhatás

Önkormányzatunk 2017. év végére összesen 1 bérlakással és 2 szociális lakással rendelkezik.

b) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

A településen nincs ilyen ingatlan, az alcím kifejtése nem releváns.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Adósságsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2012	22	0
2013	23	0
2014	17	0
2015	17	0
2016	11	0
2017	6	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma egyre csökken, 2013-ban a legmagasabb a szám. Az eladósodás komoly problémát okoz, elsősorban a devizahitelek megemelkedése okoz gondot, a lakáshitelek, több gyermekes családok, alacsony jövedelemmel rendelkezők számára egyre nehezebb a megélhetés.

Településünkön is küzdenek a devizahitel illetve rezsitartozás eladósodottsággal miatt. Évről-évre egyre több tájékoztatás érkezi hivatalunkba a tartozások miatti végrehajtás bejegyzéséről az ingatlanokra. Ezen a helyzeten csak a települési támogatással tudunk segíteni, azonban hiába ott a segítség, ahol már előre „le van kötve” a bér és a havi jövedelem, legyen az szociális járandóság, családtámogatás vagy épp a közfoglalkoztatásból származó munkabér.

c) Lakhatás egyéb jellemzői:

Litér belterületén a közművek szinte mindenütt teljeskörűen kiépítésre kerültek. A továbbiakban a feladat ezek minőségi fejlesztése, szükség esetén kapacitásbővítése lehet, illetve új fejlesztési területek kialakításával a meglévő hálózat kiterjesztése.

Litér területén saját vízműkút található, s az ivóvízhálózat kiépített minden ingatlanhoz, azonban a víz nitrátos, ezért minőségét javítani szükséges. A nitrátszennyezés elkerülése érdekében tiltani kell az állati eredetű szennyvizek közcsatornába történő bevezetését. Szükség van továbbá helyenként a meglévő ivóvízhálózat felújítására, illetve kiváltására.

A meglévő vízműkút mellett új vízbázis létesítése indokolt, melyre már létesítési engedéllyel rendelkezik az Önkormányzat. Az engedély érvényességének esetleges felülvizsgálata után a vízbázis mielőbbi megvalósítása, az új kút bekötése, és üzembe állítása szükséges. A jelenlegi vízbázis védőterületen a területhasználatok alakítása során a környezetkímélő használatot kell szorgalmazni, illetve a csatornahálózatra való közel 100%-os rákötési arány elérését.

Külterületen történő területi fejlesztések esetén is korlátozó tényező lehet a nem megfelelő közműves ellátottság, itt is szükség lehet a hálózat bővítésére. Problémát okozhat a tervezett M8-as gyorsforgalmi út, mely lehajtó sávjának nyomvonala a jelenleg ivóvizet szolgáltató (Litér 2.sz.) vízműkutat is érinti.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Telep, szegregátum nincs Litéren, így az alcím kifejtése nem releváns.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

A településen orvosi rendelő működik a felnőttek és a gyermekek részére is. A járóbeteg szakellátások tekintetében Veszprém rendelőintézetét kell felkeresnie a lakosságának.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	27
2013	40
2014	29
2015	27
2016	29
2017	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Az iskolában és óvodában is rendszeresen tartanak szűrővizsgálatokat a gyermekeknek, valamint az iskolában már prevenciós előadásokat is szerveznek. Minden évben megrendezésre kerül a Nők Hete elnevezésű programsorozat, melyben mindig helyet kap az egészségmegőrzéssel kapcsolatos előadások, vizsgálatok. Például csontritkulási vizsgálat, vércukormérés. A Veszprém Megyei Tüdőgondozó minden évben megszervezi a lakosság részére a tüdőszűrést.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő és rehabilitációs ellátás a megyeszékhely intézményeiben érhető el a lakosság számára, ez helyben nem biztosított.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden köznevelési intézményben és idős lakosainak megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A menü összeállítása során nagy figyelmet fordítanak a változatos étrendre, mindig friss alapanyagokból készítik az ételt az óvoda konyháján.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra valamennyi formáját, a gyermekek és felnőttek rekreációs és szabadidős tevékenységétől a rendszeres testmozgásig beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés minden kapcsolódó területét. 2013-ban került átadásra az iskola mellett a műfüves focipálya, mely nemcsak a focihoz, de más sportolási lehetőségnek is otthont ad. További sportolási lehetőség az általános iskolában a kézilabda, kosárlabda és a művelődési házban ping-pong biztosított és lovaglásra is van lehetőség. Kiemelkedő fontosságú Litér életében a néptánc.

A sportpálya építésén túl esélyegyenlőségi sportnapon való részvétel, sportnap, egészséges életmód kampány és szabadidős program kerül kidolgozásra.

Az együttműködésen alapuló projekt kiemelt kedvezményezettje az ifjúsági korosztály, akik egészségtudatos életmódra nevelése valósul meg. Közvetett kedvezményezett a település lakossága, akik a színvonalas közösségi tér révén részesülnek a projekt eredményeiből. A litéri többfunkciós sportpálya átadása 2015-ben.

Kerékpározásra alkalmas út megépítése és Szentkirályszabadja településsel összekötve 2015. évben megtörtént, melyen biztonságosan elérhető a Balatont körülvevő kerékpárút, illetve Veszprém megyeszékhely település is, tovább gondolva a kerékpárút hosszát, szomszédos Királyszentistvánnal való összekötése folyamatban van.

Az országos kék túra litéri szakaszát végig járva megtekinthetők a Mogyorós-hegy természeti értékei, s a dombtetőről kilátás nyílik a településre is. Déli irányban pedig a Bendola-patak mentén haladva elérhető Balatonalmádi.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Étkeztetés: Az alapellátás településünkön 1993. óta működik az óvoda konyhájáról. Azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkeztetéséről gondoskodni kell, akik azt önmaguknak, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Az idős, beteg, rászorulókon kívül lehetőséget biztosítunk a településen élő fogyatékos személyek, pszichiátriai betegek, hajléktalan személyek vagy szenvedélybetegek részére az étkezés igénybevételére. Az étkeztetés az étel elvitelével, valamint lakásra szállítással történik.

Házi-segítségnyújtás: Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást:

- az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését,
- az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést,
- a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtást.

Litér Község Önkormányzata a Kelet-Balatoni Kistérség Többcélú Társulása keretein belül - a szociális és gyermekjóléti feladatok közös ellátására Intézményfenntartó Társulási megállapodást kötött. 2007. április 1-jétől a házi segítségnyújtás biztosítása Intézményfenntartói Társulás keretében történik, az ellátást Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ végzi. 2013. július 1-től új társulás formájában működik a szociális feladatok ellátása.

Családsegítés: az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő, vagy krízishelyzetben lévő családok vagy személyek vehetik igénybe. A családsegítés a következő területeken nyújt segítséget:

- ✓ Családi konfliktusok okainak feltárása és azok megoldása
- ✓ Életvezetési problémák esetén életvezetési tanácsadás, háztartásszervezési ismeretek átadása
- ✓ Tartós munkanélküliek, aktív korú nem foglalkoztatottak támogatása, programjának működtetése
- ✓ Támogatásokhoz való hozzájutás segítése
- ✓ Hivatalos ügyek intézésében nyújtott segítség

Nappali ellátás (Idősek Klubja)

Az ellátás biztosítása 3000 fő feletti lakosságszámnál kötelező, de Litér Község Önkormányzata a Kelet-Balatoni Kistérség Többcélú Társulása keretein belül - a szociális és gyermekjóléti feladatok közös ellátására Intézményfenntartó Társulási megállapodást kötött. 2007. április 1-jétől a nappali ellátás Intézményfenntartói Társulás keretében történik, a feladatot a Balatonalmádi Szociális Alapszolgáltatási Központ végzi. 2013. július 1-től új társulás formájában működik a szociális feladatok ellátása.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Településen nem fordult elő hátrányos megkülönböztetés a szolgáltatások nyújtásakor.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzügyi ellátások és a közszolgáltatások szervezése során segítjük a célcsoporthoz tartozókat. Szociális törvényen felül önkormányzatunk az újszülöttek támogatását

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, az egyházak, a civil szervezetek, az egyesületek. A település lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük.

Az alábbi civil szervezetek működnek a településen:

- Zöldág Néptáncsoport
- Nyugdíjas klub
- Falunkért Egyesület '99
- Litéri Táncosok Baráti Köre
- Magyar Vöröskereszt Litéri Alapszervezete
- Litéri Református Egyházközség
- Római Katolikus Jézus Szíve Plébánia
- Polgárőr Egyesület
- Litéri Sport Egyesület
- Litéri Református Templomért Alapítvány
- Csiszár Lovas Sportegyesület
- Litéri Általános Iskoláért Alapítvány
- Western Lövész Sportegyesület

a) Közösségi együttélés jellemzői

Kulcsfontosságú elemnek tartjuk, hogy a település intézményei együttműködjenek a helyi, kistérségi civil szervezetekkel, amelyek humán szolgáltatások terén hagyományokkal és nagy tapasztalatokkal rendelkeznek. A civil szervezetek számos programot rendeznek (Katalin Bál, senior néptánc találkozó), valamint pályázatokon is sikeresen indulnak.

b) Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A közösség számára egész évben sok-sok programmal készülnek a szervezők, melynek megvalósításához segítségre is szükség van. A segítség nem csak a szervezetek részéről, hanem önkéntes lakosok is hozzájárulnak a program megszervezéséhez. A civil szervezetek mellett a helyi vállalkozók, magánemberek is támogatják az összejöveteleket, legyen az bármilyen támogatás. (pénzbeli, tárgyi, kétékezi munka)

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A településen nincs roma nemzetiségi önkormányzat, így az alcím kifejtése nem releváns.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliség következménye a szegénység. Nyilvántartott álláskereső száma ingadozó.	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal Közfoglalkoztatás Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
Sok a pályakezdő fiatal és nyugdíj előtt álló munkanélküli száma.	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, képzési/átképzési lehetőségek biztosítása helyben
Általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma	oktatás szervezése, kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal
Kevés információ a településen élő roma lakosságról	kapcsolatfelvétel az illetékes szervezetekkel

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családot a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg, és az egyes ágazatok együttműködésén alapul.

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában.

Általánosságban elmondható, hogy a veszélyeztetettség okai között kimagaslóan a szociális helyzet a meghatározó, de az alábbi tényezőket is fontos kiemelni:

Szociális helyzet: A szociális helyzetből adódó veszélyeztetettség a gyermekek több mint a felét foglalta magába.

- A család szétesése: Ez a veszélyeztetési ok gyakran párosul a szociális helyzet romlásával és a gyermek mentális állapotának sérülésével. A család szétesésének leggyakoribb oka, a válás a gyermek számára veszteség. Az elfojtott érzelmek a személyiségfejlődésben rendellenességeket, zavarokat eredményezhetnek.
- A nevelés, gondozás, törődés, szeretet hiánya: Az elhanyagolás is bántalmazás (egészségügyi-, oktatási elhanyagolás, a gyermek magára hagyása, elhagyása). A gyanújelek, tünetek jelentkezhetnek testi, viselkedésbeli és érzelmi szinteken is.
- Súlyos betegség a családban: A betegség vonatkozhat szülőre, nagyszülőre és testvérre is. A családtagok hosszú vagy súlyos betegsége, az egészségtelen életmód, tartósan rossz lakhatási körülmények a gyermek testi fejlődését és egészségét is veszélyeztetik. A gyermek számára problémát okozhat a hosszan tartó, vagy súlyos betegséggel való szembesülés, a normálistól eltérő élethelyzetben való folyamatos „tartózkodás”.
- A család életmódja: A családi élet súlyosabb veszélyeztető ártalmait jelenti a deviáns viselkedési formák jelenléte a család hétköznapijában: alkoholizmus, brutalitás, bűnöző családi környezet.
- A gyermek mentális állapota, személyiségzavara: A gyakorlatban is érzékelhető a mentálisan sérült gyermekek számának növekedése. Az okok között a családi nevelés jellemző hibái - következetlenség, szigor és kényeztetés eltúlzása, követelések hiánya a gyermek felé, vagy ellenkező esetben: a gyermek képességeit meghaladó, magas mérce állítása, az ellenőrzés, odafigyelés hiánya – tapasztalhatók. Gyakran találkozunk az idegrendszeri betegségük miatt rendszeresen gyógyszert fogyasztó kisgyermekkel.
- Bántalmazás: Jelei sokszor nem egyértelműek. Nehezíti a helyzetet, hogy a testi jelek hiánya nem zárja ki a bántalmazás lehetőségét (szexuális-, verbális bántalmazás nehezen felismerhető).

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermek térítésmentesen, illetve 50%-os támogatást kapnak.

2017-ben az óvodákban 105, iskolában 77 gyermek étkezik. Valamennyi szociálisan rászoruló és normatív támogatásra jogosult gyermekétkezési lehetősége biztosított volt. 2008-tól folyamatosan emelkedik a nyári gyermek-étkeztetésben részesülők száma.

A gyermekek védelmét szolgálják a

- pénzbeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulókat által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni és gyermekjóléti alapellátásokat a helyi gyermekjólét és gyermekvédelem rendszeréről szóló 4/2015. (II. 27.) számú rendelet tartalmazza.
- gyermekjóléti alapellátások: a Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat szervezi, a jelzőrendszeren keresztül érkezett vagy az önként jelentkezett kliensek részére nyújt szolgáltatást, közreműködik a védelembe vétel előkészítésében, folyamatában, felülvizsgálatában.

2017. évben a közoktatási intézményi feladatok mindegyike ellátott volt a településen: óvoda, bölcsőde, általános iskola (2012 szeptemberétől egyházi fenntartású az iskola)

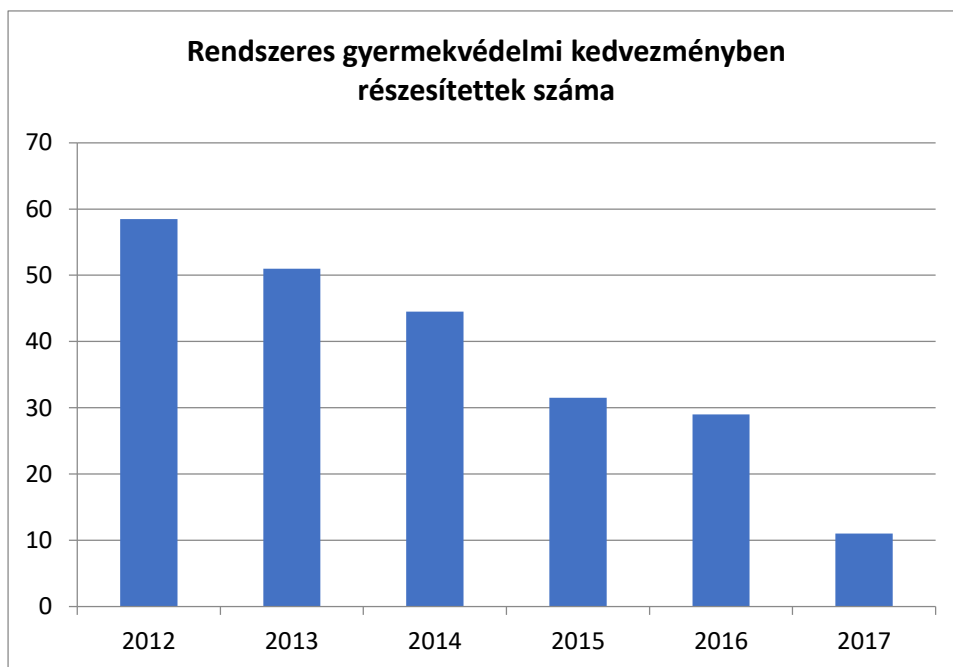
A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. A bölcsődében, óvodában, általános iskolában zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki. A közoktatási intézményekben a tanórán kívüli tevékenységek jelentős része az egészség megőrzését, a betegségek megelőzését célozta. 2010-ben felújításra került az iskola épülete és az akadálymentesítés is megtörtént. 2013-ban átadásra került a műfüves pálya is a református iskola udvarán, a litéri fiatalok ingyen használhatják a pályát. Így bővül a fiatalok sportolási lehetőségei, a foci mellett más egészségmegőrző tevékenységet is lehet végezni.

2017-ben Litéren a 0-3 éves gyermekek száma 95 fő, a 3-6 éves gyermekek száma 96 fő, általános iskolába járó gyermekek száma 181 fő. 2005-ben lecsökkent az óvodáskorú gyermekek száma és ezt kihasználva, a 4. óvodai csoport helyett bölcsődei csoportot hoztak létre. 2005-ben az önkormányzat a Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács pályázatán támogatást nyert az óvoda épületének felújítására, majd 2007-ben pedig a bölcsődei funkciók bővítése (HEFOP pályázat) tette lehetővé, hogy a felújítás befejeződhetett. Azóta megnövekedett gyermeklétszám és az óvoda maximális kihasználás miatt szükségessé vált egy új, korszerű bölcsőde építése, mely pályázati és saját forrásból kerül megvalósításra.

Az általános iskola 8 évfolyamos, alapműveltséget nyújtó intézmény. Az első-második osztály számára „Égigérő fa” címmel olyan programot dolgoztak ki a pedagógusok, amely segíti az óvoda és iskola közötti átmenetet. Különös hangsúlyt kap munkájukban az esélynyújtásra, a képességek személyre szabott fejlesztésére, a korkövetelményként felmerülő idegen nyelvi és számítástechnikai ismeretek nyújtására való törekvés. Kiemelten kezelik a tanulók kreativitásfejlesztésének valamennyi lehetséges területét, az önképzésre történő serkentésüket, igényt támasztva személyiségükben a humán értékek elsajátítására, megbecsülésére. Mivel egyre több a részképesség-zavarokkal küszködő gyerek, fejlesztő pedagógust alkalmaznak. 2012 szeptemberétől az általános iskola fenntartása a Református Egyháznak került átadásra.

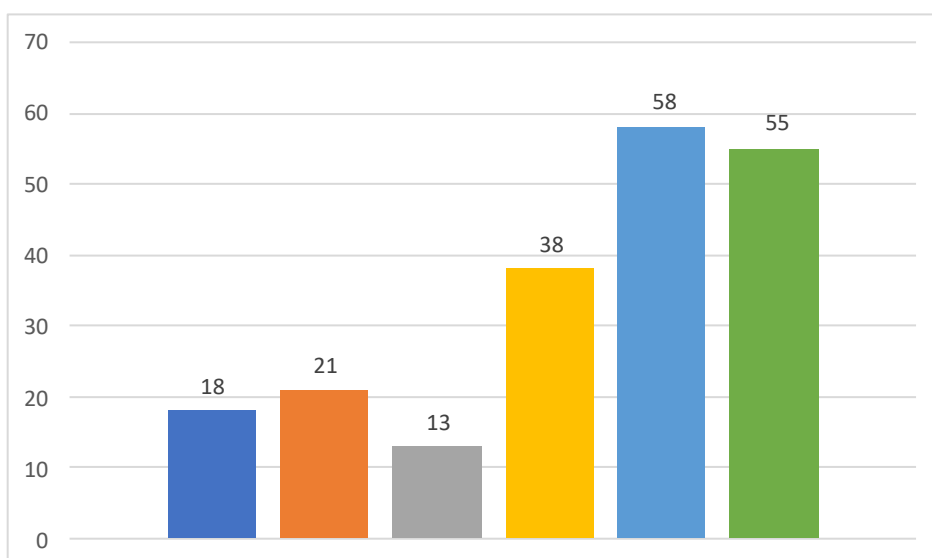
a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény célja a szociális alapon rászoruló kiskorúak vagy közoktatási intézményben tanuló nagykorúak anyagi támogatása. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma 2012-től csökkent.

c) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

2012 évtől 2017. év végéig folyamatosan nő az ingyenes étkeztetések száma.

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Önkormányzati bölcsődék száma (TS 4801)	Bölcsődébe beírt gyermekek száma (TS 4701)
2012	1	15
2013	1	16
2014	1	13
2015	1	12
2016	1	12
2017	1	12

Forrás: Önkormányzati adatgyűjtés

További táblázatból látszik, hogy az óvodába beírt gyermekek száma magasabb, mint a férőhelyek száma. A beíratott gyermekek száma folyamatosan emelkedik, ennek oka lehet, hogy több gyermekes család költözik a településre, valamint több gyermek születik. Bölcsőde és Óvoda intézményében 4 (Litér, Királyszentistván, Vilonya, Hajmáskér) településről járnak gyermekek. Folyamatos létszámnövekedés. Intézmény személyzete maximális létszámmal működik.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 2401)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2801)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2701)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 2601)
2012	94	3	75	1	94
2013	102	4	90	1	102
2014	102	4	90	1	102
2015	102	4	90	1	102
2016	104	4	90	1	104
2017	105	4	90	1	105

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

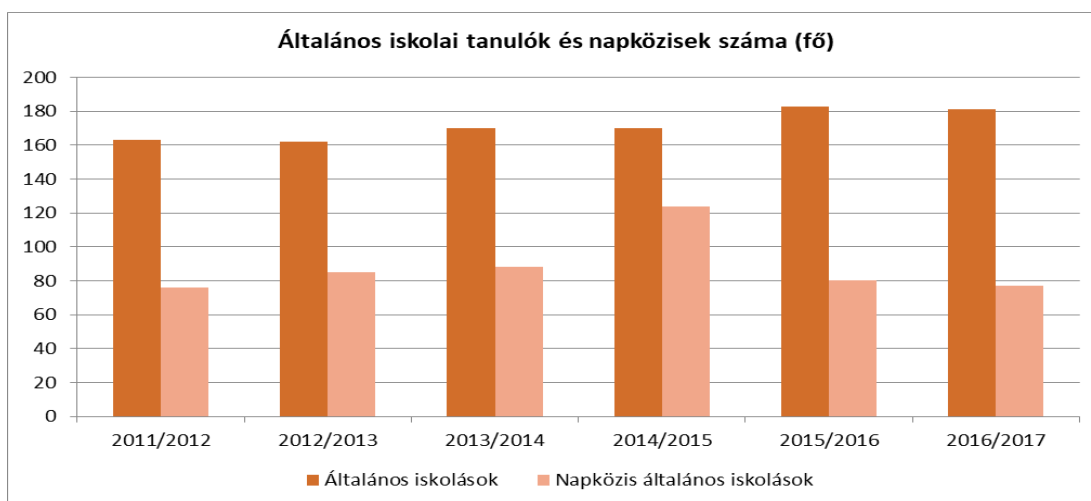
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	5	
Óvodai férőhelyek száma	115	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6 h-tól 17 h-ig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	július utolsó és augusztus első két hete	
	Személyi feltételek	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	11	2
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	11	
Gyógypedagógusok létszáma	0	
Dajka/gonozónő	5	
Kisegítő személyzet	0	

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1801)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 1901)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt) (TS 1701)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	86	77	163	76	46,6%
2012/2013	87	75	162	85	52,5%
2013/2014	91	79	170	88	51,8%
2014/2015	90	80	170	124	72,9%
2015/2016	99	84	183	80	43,7%
2016/2017	105	76	181	77	42,5%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A napközis tanulók száma a 2015-ig emelkedett, majd csökken tendenciát mutat. 2014/2015 tanévben volt a legmagasabb, az általános iskolások 72,9%-a napközis ellátást igényelt. Alsó tagozatos diákok száma magasabb a felső tagozatos diákoknál.

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 2301)
	Fő
2011/2012	21
2012/2013	22
2013/2014	16
2014/2015	16
2015/2016	19
2016/2017	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége
A településen nincs szegregált, telepszerű lakókörnyezet, így az alcím kifejtése nem releváns.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői

A településen egy védőnő látja el a gyermekeket, szülés előtt és után álló édesanyákat. A védőnőhöz - családlátogatásaik során - a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál az érzékszervi méréseket és egészségügyi ismeretterjesztést végeznek.

A 0-3 éves gyermekek száma növekszik az évek alatt, a 3-6 éves korosztály pedig csökken.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	3-7 év közötti gyermekek száma	Iskolás korú gyermekek száma
2012	1	67	110	163
2013	1	72	104	162
2014	1	75	111	172
2015	1	87	106	170
2016	1	91	102	163
2017	1	95	96	186

Forrás: helyi adatgyűjtés

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői

Gyermekorvosi ellátás biztosított a településen. A szakorvosi ellátások Veszprémben érhetők el.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2012	1	10430	643
2013	1	10449	612
2014	1	11228	560
2015	1	11696	628
2016	1	11676	591
2017	1	12417	743

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) 0–7 éves korúak speciális vonatkozó adatok

A szakszolgálati feladatok tekintetében a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés és gondozás, fejlesztő felkészítés, nevelési tanácsadás és logopédiai ellátás helyben nem megoldott, ezen feladatokat más településen – Veszprémben, Balatonalmádiban - látják el.

A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a védőnői hálózaton keresztül, részben intézményhálózaton keresztül. A bölcsődében, óvodában zajló szűrőprogramok rendszeresek, amelyeket korrekt tanácsadás egészít ki.

Krízishelyzet esetén a családokat segítő szolgáltatások köre széles:

- A védőnők gyakori családlátogatása,
- Nevelési tanácsadóba utalás
- Család - és gyermekjóléti szolgálathoz történő utalás
- Szülők bejelentése az illetékes gyám és gyermekvédelmi hatóságnak

d) gyermekjóléti alapellátás

A szociális és gyermekjóléti alapellátásokat a Bendola Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat biztosítja 1999. óta. A szolgálatnál elérhető minden szolgáltatás térítésmentes az igénybe vevők számára. A feladatellátás szervezésének ezen formája költség-hatékony.

A jogszabályi változásoknak köszönhetően 2016. január 01-től a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés teljes integrációja valósult meg, így létrehozva a kétszintű család- és gyermekjóléti szolgáltatást. A központi jogszabályok alapján, új intézményi formaként jelenik meg a települési szinten család- és gyermekjóléti szolgálatok, valamint járási szinten a család és gyermekjóléti központok. A feladatmegosztás tekintetében a járási család- és gyermekjóléti központ feladatkörébe kerültek a hatósági intézkedéshez kapcsolódó, a gyermek védelmére irányuló tevékenységek (védelembé vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel, utógondozás), valamint a speciális szolgáltatások biztosítása (pszichológus, jogász), települési szintű család- és gyermekjóléti szolgálat feladatkörébe pedig a lakóhely szintű minimumszolgáltatásoknak a biztosítása.

Az Intézmény 2016. évtől Család- és Gyermekjóléti Szolgálatként működik tovább, ahol az eddigiekhez hasonló munkák kerülnek elvégzésre, amely magába foglalja a családsegítést és a gyermekjóléti szolgáltatást. Bizonyos feladatok ellátása a Család- és Gyermekjóléti Központtal közösen kerülnek elvégzésre.

A szolgáltatások ingyenesek, s kiterjednek a teljes lakosságra. Működése nem hatósági, hanem szolgáltató jellegű. A családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatások igénybevétele önkéntes. Az együttműködés elvére épül, igyekezve ezzel megelőzni a hatósági intézkedést.

A jogszabályi változást követően a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatai négy tárgykör köré csoportosíthatók:

- **tájékoztatás nyújtása** (adatgyűjtés, tájékoztatás, pénzbeli, természetbeni ellátásokhoz, valamint a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezése, szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére tanácsadást nyújtása)
- **szociális segítőmunka** (segíti az igénybevevőket a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozásában, a családban élő gyermek gondozásában, ellátásának megszervezésében, családlátogatás, esetmegbeszélés, esetkonferencia, esetkezelés)
- **szolgáltatások, ellátások közvetítése** (együttműködik a területén található szolgáltatókkal, segítséget nyújt a szolgáltatások, ellátások igénylésében)
- **adminisztrációs tevékenységi kör** (segítségnyújtás ügyintézésben, tájékoztatásnyújtás, környezettanulmány készítés), valamint a családban jelentkező nevelési problémák és hiányosságok káros hatásainak enyhítése céljából szabadidős és közösségi, közösségfejlesztő programokat szervezése.

Szolgálatunknál a gondozási folyamat a gyermekjóléti alapellátás keretein belül valósult meg, ahol a szülő, a gyermek és a családsegítő közös megállapodás mentén dolgozott a jelzett vagy szülő által észlelt veszélyeztetettség megszüntetésén. Ezen felül részt vettünk a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermekekkel és családjukkal kapcsolatosan a család- és gyermekjóléti központ által meghatározott feladatok ellátásában.

e) gyermekvédelem

A gyermekjóléti szolgálat, a védőnő és a pedagógusok együttműködése mellett a település gondoskodik a gyermekek megfelelő ellátásáról, gondoskodásáról, szükség esetén pedig a beavatkozásról is.

A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok lényege a tanulók életmódjának, életvitelének, a szabadidős tevékenységeinek feltárása az erre alapuló prevenciós munka, a veszélyeztetett, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákokkal való kiemelt foglalkozás. Minden pedagógus közreműködik a gyermek és ifjúságvédelmi feladatokban

azáltal, hogy feltárja a problémákat, jelzi azokat, a lehetőségeihez mérten igyekszik megoldani őket (egyéni elbeszélgetés, nyomon követés).

A gyermekvédelem gondoskodására leggyakrabban rászorulók:

- Hátrányos helyzetű tanulók (HH)
- Halmozottan hátrányos helyzetű tanulók (HHH)
- Veszélyeztetett tanulók
- Beteg tanulók
- Fogyatékos tanulók
- Beilleszkedési, tanulási, magatartási problémával küzdő tanulók (BTM)

f) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Az óvodában és az iskolában is nagy hangsúlyt fektetnek a gyermekek minden napi sportolási lehetőségeire, a napközbeni foglalkozásokon túl szabadidős programokat, versenyeket is szerveznek számukra. 2013-ban került átadásra az iskolában a műfüves focipálya, mely szintén több sportolási lehetőségnek ad otthont.

g) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidői)

Az óvodában és az iskolában is ingyenesen, illetve 50 %-os kedvezménnyel biztosítják az étkezést a hátrányos helyzetű gyermekek részére.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Az intézmények esetében az akadálymentesítés maximális teljesítésére törekszik az önkormányzat. A szociális szakemberek, az intézmények dolgozói munkájuk során törekszenek a gyermekek teljes körű ellátásra, beilleszkedésüket segítésére.

i) pozitív diszkrimináció az ellátórendszerek keretein belül

Nincs pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) nincs a településen, így az alcím kifejtése nem releváns.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, fogyatékossgal élő gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása, nevelése kiemelt fontosságú. Gyógypedagógus a megyeszékhelyen foglalkozik az ilyen gyermekekkel. Az iskolapszichológiai ellátást nagyban segíti a Kelet-Balatonai Térség Önkormányzati Társulás által elnyert pályázat, melynek programjában helyet kapott az iskolapszichológia, dinamikus családkonzultáció, mediációs foglalkozások, szülői hatékonyságot növelő tréning is.

A gyermekek fejlődésének alapja, hogy óvó, gondoskodó szeretet, folytonos, stabil biztonság vegye körül. Minden gyermek teljes értékű ember. Joga van ahhoz, hogy megfelelő elfogadó, ugyanakkor fejlesztő környezetben éljen és fejlődjön.

A kompetencia alapú óvodai nevelés bevezetésével olyan nevelési, tanulási környezet kialakítását támogatja, amelyben a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számára is biztosítottá válik a nevelési alapelvek érvényesülése. Olyan saját élményű tanulási, tapasztalatszerzési lehetőséget kínál az óvodai élet színesítésére, amely személyes szükségletből indul ki és hozzásegíti őket az átmenethez.

Az óvoda a családi csoportlétkör megteremtésével, együttes pozitív élmények átélésével, a közös munkálkodással, az együvé tartozást erősítő tevékenységek megszerzésével teremti meg a diszkrimináció mentes, minden gyermeknek esélyt adó lehetőséget a fejlődésben.

Az óvodai nevelés esélyt ad arra, hogy a gyermek képességeinek megfelelően fejlődjön.

Egyéni ütemeltolódásokkal minden egyes gyermek testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítésével valósul meg a komplex személyiségfejlesztés.

Törekedni kell arra, hogy a tényleg hátránnyal rendelkező gyermekek beazonosíthatóak legyenek, és megkapjanak minden lehetséges segítséget ezek leküzdésére. Ezt a feladatot az önkormányzat magáénak érzi, és megvalósításában szerepet kíván vállalni.

Az alábbi táblázat szemlélteti, hogy a településen mely feladatot látnak el helyben és melyiket másik településen.

Intézményi feladatok	Óvodai nevelés	Helyben
	Ált. isk.okt. 1-4.évfolyam	Helyben
	Ált. isk.okt. 5-8. évfolyam	Helyben
	Alapfokú művészetoktatás	Helyben
Szakszolgálati feladatok	Gyógypedagógiai tanácsadás	Veszprémben
	Korai fejlesztés és gondozás	Veszprémben
	Fejlesztő felkészítés	Veszprémben
	Nevelési tanácsadás	Balatonalmádiban
	Logopédiai ellátás	Helyben
	Továbbtanulási, pályaválasztási tanácsadás	Veszprémben
	Gyógytestnevelés	Helyben
Gyermekjóléti ellátások	Bölcsőde	Helyben
	Családi napközi	Ellátatlan
	Iskolai napközi	Helyben
	Házi gyermekfelügyelet	Ellátatlan
	Családok átmeneti otthona	Veszprém

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
óvodába, bölcsődébe beíratott gyermekek száma nagyobb, mint a férőhelyek száma	Új bölcsődei épület
Általános Iskolások számának növelése	egyéb szabadidős programok szervezése, egyéni fejlesztések

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- A Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv.
- A Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról.
- A Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A Munka Törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerőpiaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az EBktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, a családi állapotot, az anyaságot és a terhességet is.

A nők teszik ki a népesség felét, és sajátos problémáik alapvető társadalmi kérdéseket érintenek. 2003-ban Magyarországon a 15-64 éves nők 51%-a, a férfiak 63%-a volt foglalkoztatott. A nők munkahelyi hierarchiában elfoglalt helye úgy jellemezhető, hogy minél lejjebb megyünk a foglalkozások rangsorában, annál több nőt találunk az alacsonyabb keresetet jelentő és alacsonyabb presztízsű állások betöltői között, a vertikális szegregáció erősödésére utal a női vezetők rendkívül alacsony aránya. A nők és a férfiak munkaerőpiaci esélyegyenlőségének alapvető feltételei közé tartoznak a családi és munkahelyi kötelezettségek összehangolását lehetővé tevő családtámogatási ellátások, az elérhető és megfelelő minőségű gyermekgondozási, illetve a gondozásra szoruló családtag ellátását segítő szolgáltatások, valamint a családi kötelezettségeket rugalmasan figyelembe vevő munkaszervezetek és foglalkoztatási formák elterjesztése.

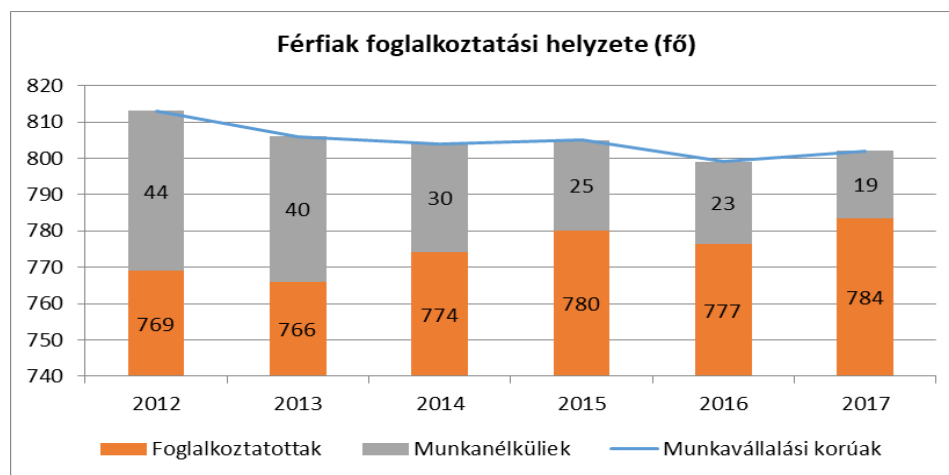
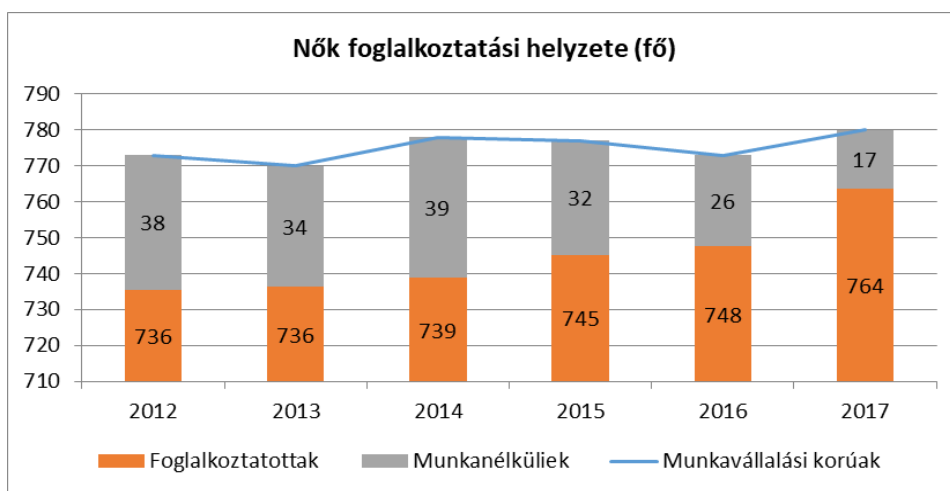
A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

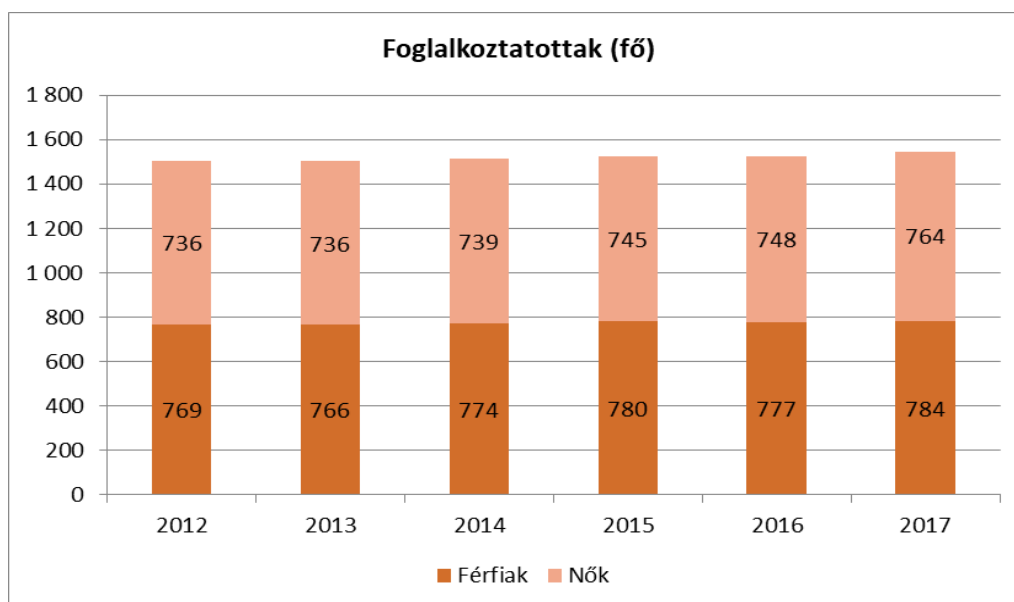
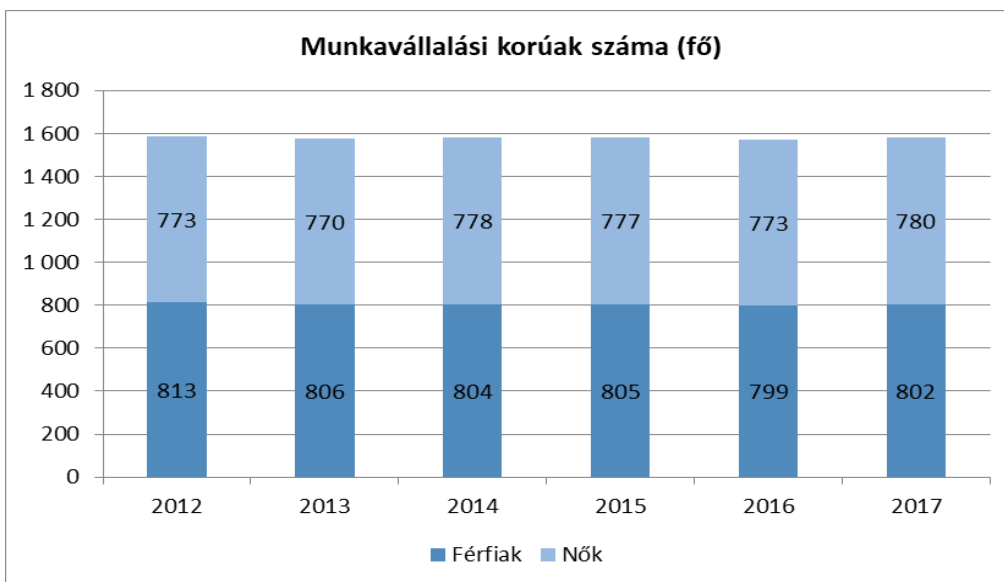
5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	813	773	769	736	44	38
2013	806	770	766	736	40	34
2014	804	778	774	739	30	39
2015	805	777	780	745	25	32
2016	799	773	777	748	23	26
2017	802	780	784	764	19	17

Forrás: TeIrá és helyi adatgyűjtés

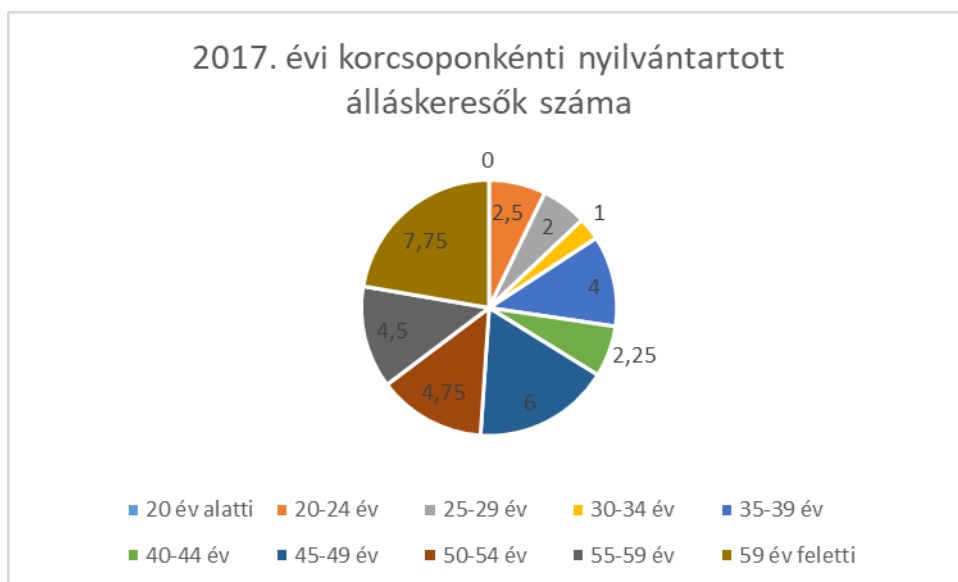
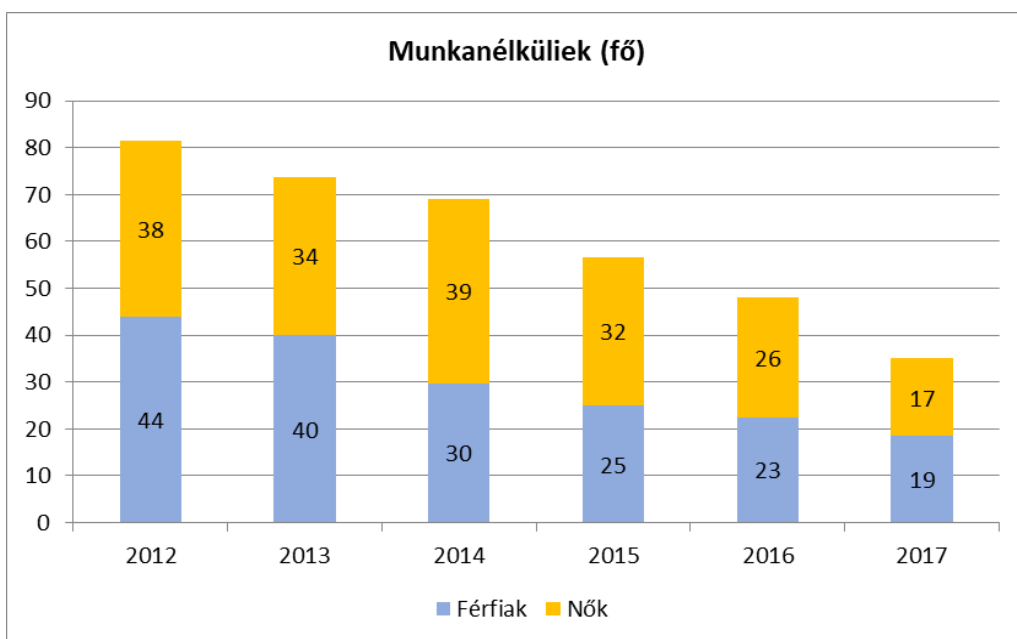

Lakosság szám növekedésével a foglalkoztatottak száma is növekedik, mivel 2012. évtől csökken a munkanélküliek száma, mind a férfiaknál, mind a nőknél is.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíj jogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A gyermekek minőségi elhelyezésének, fejlesztésének lehetősége szervesen kiegészül a szülők és családi aktív bevonására épülő szakmai programokkal, melyek a kötődő nevelés szellemében valósulnak meg, ehhez nyújtanak segítséget a helyi nevelési intézmények, a bölcsőde és az óvoda.

Ugyanakkor a köztudatból, és így a munkahelyekről is hiányzik még a családbarát, a rugalmas munkaidő kifejezéseknek még az értelmezése is. A munkáltató elvárja, hogy a munkavállaló mindig a maximumot teljesítse, nem igazán van jelentősége annak, hogy esetleg milyen családi problémákkal kell megbirkózniuk még a nőknek.

Általánosságban elmondható, hogy a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. A bölcsődei és óvodai férőhelyek tekintetében nem áll rendelkezésre annyi, mint amennyi a beíratott gyermekek száma. A családi napközi nem biztosított a településen.

2.1. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 0301)	Férfiak (TS 0303)	Nők (TS 0304)
Állandó népesség száma (férfiak TS 0300, nők TS 0302)	1 140	1 132	2 272	50,18%	49,82%
0-2 évesek (összes száma TS 0305, aránya TS 0316)			86		
0-14 éves (férfiak TS 0306, nők TS 0307)	210	168	378	9,24%	7,39%
15-17 éves (férfiak TS 0308, nők TS 0309)	32	27	59	1,41%	1,19%
18-59 éves (férfiak TS 0310, nők TS 0311)	692	667	1 359	30,46%	29,36%
60-64 éves (férfiak TS 0312, nők TS 0313)	75	79	154	3,30%	3,48%
65 év feletti (férfiak TS 0314, nők TS 0315)	131	191	322	5,77%	8,41%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg 2017-ben:

- ✓ a település összlakosságának 50 %-a nő (1132 fő);
- ✓ a női lakosok 29,36 %-a 18-59 éves korú (667 fő);
- ✓ a nyilvántartott álláskereső nők száma 17 fő
- ✓ a nyugdíjas nők száma 191 fő.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Litéren a gyermekek napközbeni ellátását szolgáló bölcsődei férőhelyek száma kevesebb, mint a beíratott gyermekek száma.

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

A munkanélküliség aránya körükben magasabb, ez ösztársadalmi probléma, amelyen komplex programokkal lehet enyhíteni.

Általánosságban elmondható, hogy a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is.

A védőnői szolgálat nemcsak a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletét végzi, hanem feladata a kismama segítése, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. A védőnő rendszeres kapcsolatban áll a családdal, a kisgyermekellátó intézményekkel és a gyermekorvossal is.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján fény derülhet az esetek nagy részére és egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A településen nincs anyaotthon és családok átmeneti otthona sem. Veszprémben vehetők igénybe ezen szolgáltatások.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Önkormányzati képviselők körében 1 nő kivételével mindenki férfi, viszont a hivatal jegyzője nő és az önkormányzat dolgozóinak 83 %-a nő. A településen nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmében alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A gyermeküket egyedül nevelő anyák, roma nők, valamint a sokgyermekes nők különösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

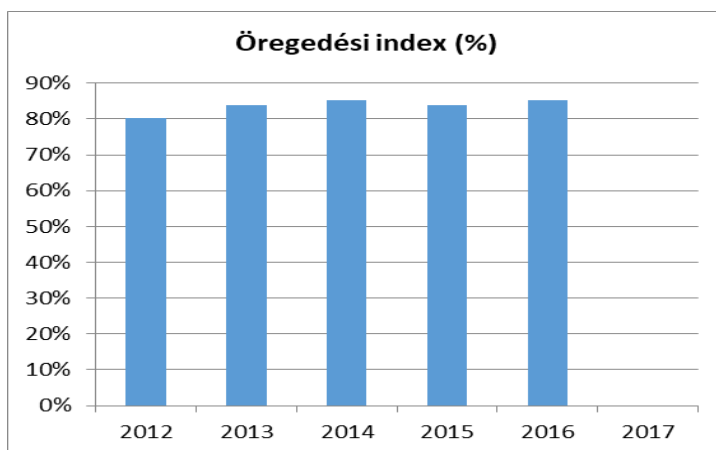
5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma a nők körében	igény feltérképezése a településen oktatás, képzés szervezése
A GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Családbarát munkáltató szemlélet kialakítása. Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása.

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

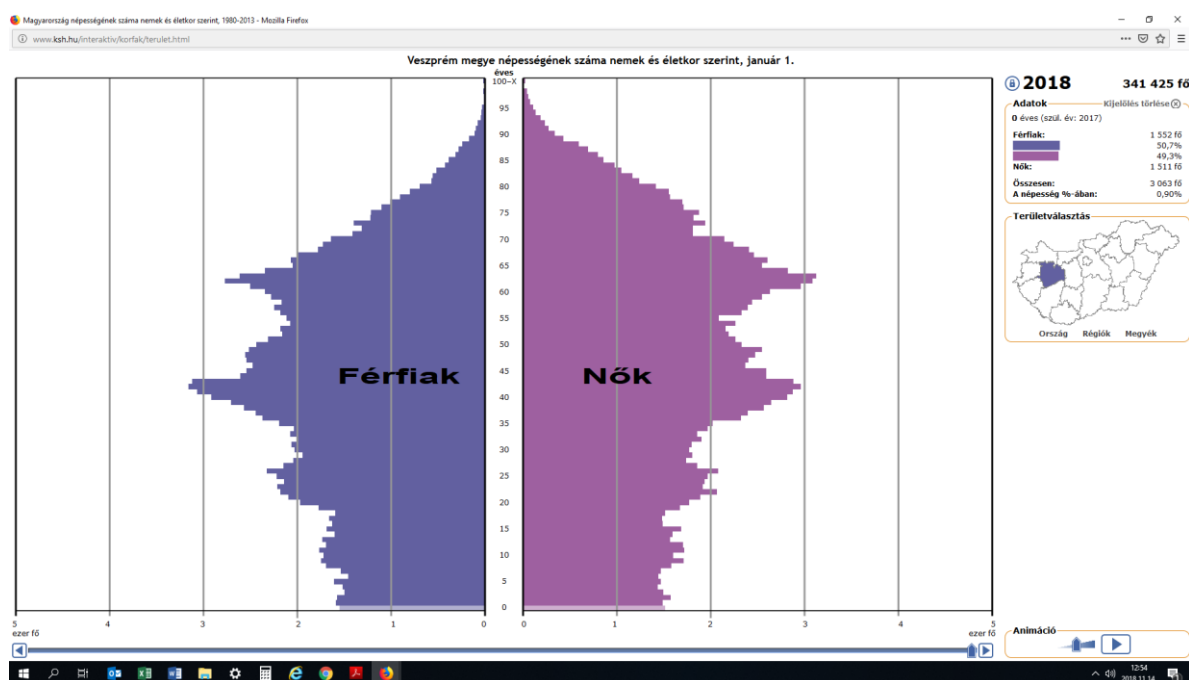
6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői

Társadalmi idősödés természetesen nem helyi jelenség, hanem globális tendencia. Az időskorúak arányának növekedése mellett csökken a fiatal korosztályok aránya. Mind az időskori függőségi ráta, mind pedig az öregedési index értéke emelkedő tendenciát mutatott az utóbbi évtizedekben, ami többek között azt is jelenti, hogy egy aktív korú állampolgárra egyre több időskorú jut. Ezekkel a folyamatokkal párhuzamosan napjainkban egyre kevésbé jellemző a többgenerációs együttélés, az idősök egyre jelentősebb hányada él magányosan, így fokozatosan növekedik az idősellátás terén a társadalom felelősség- és szerepvállalása.

Európában minden eddigénél hosszabb ideig élnek az emberek, és idősebb éveiket is egészségesebben töltik, mint korábban. Rámutat emellett arra is, hogy mindez lehetőségeket tartogat számunkra. A tevékeny, aktív időskor nagyon fontos a nemzedékek közötti szolidaritás fenntartásában, azokban a társadalmakban, amelyekben egyre több az idős ember.

Korfa 2018 Veszprém megye

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előre haladva fokozatosan csökken a házasságok, és növekszik az özvegyek aránya.

Településünkön a lakosság 14,2 %-a 65 év feletti. A 65 év feletti nők száma 188 magasabb, mint a férfiaké 135 fő.

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a dementia (időskori elbutulás) kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott dementia.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott az élet minden területén. A munkaerő-piaci diszkriminációt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hiszen ők nehezebben helyezkednek el, a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Általános megfogalmazás, hogy a munkáltatók szívesebben foglalkoztatják a fiatalokat, azokat, akik nem állnak a nyugdíjba vonulás előtt. A XXI. század gyors változásai, technikai fejlődések, a követelmények mind, mind befolyásolják az 55 év feletti elhelyezkedését.

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)	
	Fő	Fő	%
2012	82	12	14%
2013	74	12	16%
2014	69	11	16%
2015	57	12	21%
2016	48	11	22%
2017	35	12	35%

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a település mindenki részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik.

Időskorúak támogatása:

- ✓ Az időskorúak járadéka a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. Litér településen 1 fő részesül ilyen támogatásban egészen 2011-ig. Jelenleg 2 főről van tudomásunk.
- ✓ Az önkormányzat a kommunálisadó megfizetésének részben vagy egészben való mentességében részesíti a 70 év feletti házaspárokat és egyedül állókat.
- ✓ Szépkorúak köszöntése
- ✓ Nappali ellátás, Idősek Klubja: 33 fő vesz részt a foglalkozásokon, programokon.

A nappali ellátás szociális alapszolgáltatás, amely lehetőséget biztosít a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére a hajléktalan személyek és a saját otthonukban élő személyek részére. (18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek, 18. életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek, 3. életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek.)

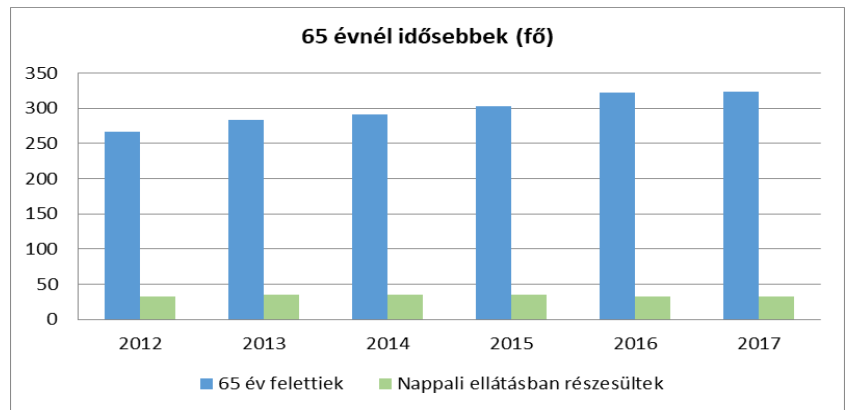
b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Litéren aktívan működik az Idősek Klubja. Számos programot szerveznek számukra, jelenleg 33 fő vesz részt a programokon.

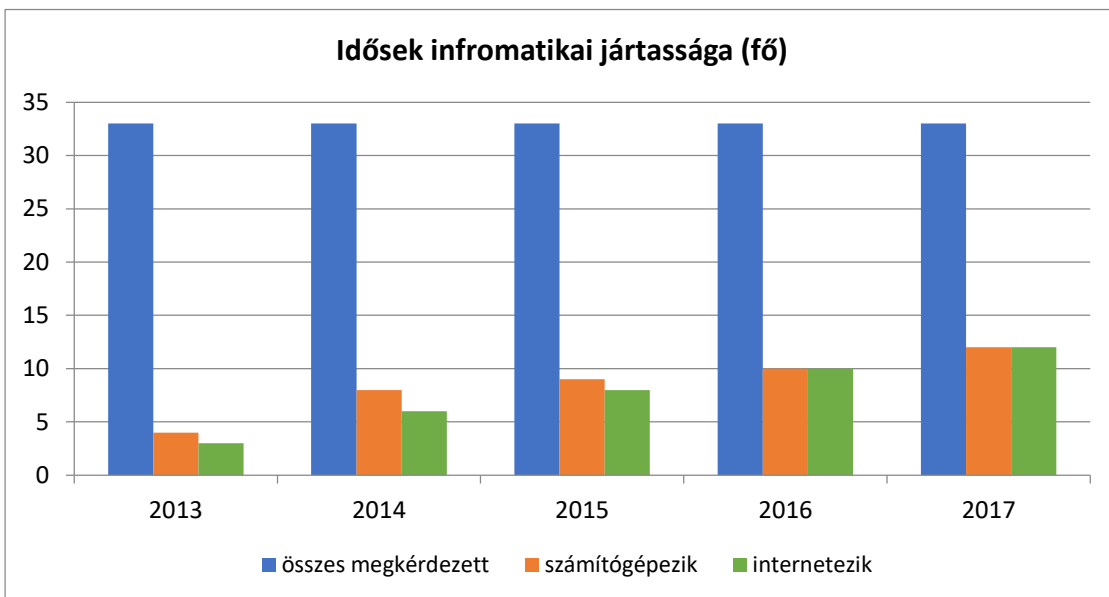
6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	267	33	12,36%
2013	283	35	12,37%
2014	291	35	12,03%
2015	303	35	11,55%
2016	322	33	10,25%
2017	323	33	10,22%

Forrás: TeIR, KSH

c) idősek informatikai jártassága

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősek nappali ellátása keretén belül kulturális, foglalkozási és szórakozási lehetőségekkel várja azokat a nyugdíjasokat, akik szabadidejüket kellemesen és hasznosan szeretnék eltölteni más nyugdíjasok társaságában. Sokszínű tevékenység végzésére nyílik lehetőség, például filmnézésre, kézimunkázásra, kézműves foglalkozásra, fürdőzésre, szellemi és játékos vetélkedőkre, különböző témájú előadások, vetítések megtekintésére. Emellett a klub tagjai különböző programokon vehetnek részt. Szerveznek bográcsozást, főzőcskézést, közösen megünneplik a klubtagok születésnapját, színházi előadásokat-, múzeumokat látogatnak, kirándulásokat és túrákat szerveznek, részt vesznek hagyományőrző fesztiválokon. A Klub jó kapcsolatokat ápol a kistérség idősek klubjaival. Szívesen töltenek egy-egy vidám délelőttöt egymás társaságában. Mindezek mellett igény szerint, segítenek hivatalos ügyek intézésében, valamint alapvető egészségügyi ellátásra (vérnyomásmérés, vércukormérés), életvitelre vonatkozó tanácsadásra, életvezetés segítésére, mentális segítségnyújtásra. A különböző programokon való részvétel tetszőleges, mindenki szabadon dönti el, melyeken vesz részt. A klub szolgáltatásai ingyenesek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése
Gyakran válnak áldozattá.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Magas az egyedül élők száma	Kiemelt figyelem az egyedül élőkre.
Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Társadalmi elfogadás és befogadás erősítése, generációs programok szervezése.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

Fogyatékos személy, aki érzékszervi – így különösen látás, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

Az akadálymentesítés:

Közhasznúak azok az épületek, melyek használata senki számára sem korlátozott. Ide tartozik a polgármesteri hivatal, az általános iskola, óvoda, egészség-, szociális-, kulturális, művelődés, sport célú építmények is. A mozgásukban akadályozottak, az idősek, a nők és gyermekek a fizikai akadálymentességet igénylik, a többi fogyatékos csoport számára az infokommunikációs akadálymentesség a jogos igény. Ilyenek a kontrasztos színekkel készült táblák, tapintható információk, hallható segítség, jelnyelvi segítség, a belső környezetben való tájékozódást elősegítő piktogramok, feliratok.

Az orvosi rendelő, iskola, óvoda felújítása európai uniós szabályoknak megfelelően történt, megfelelve az akadálymentesítés során elvárt követelményeknek.

A fogyatékkal élők foglalkoztatását befolyásolja a fizikai akadályozottság. Az akadálymentesítési javaslatban célszerű a fogyatékos jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és a kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép- és hosszú távú terveinek elkészítése.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő eséllyel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosok esetén még jelentősebb.

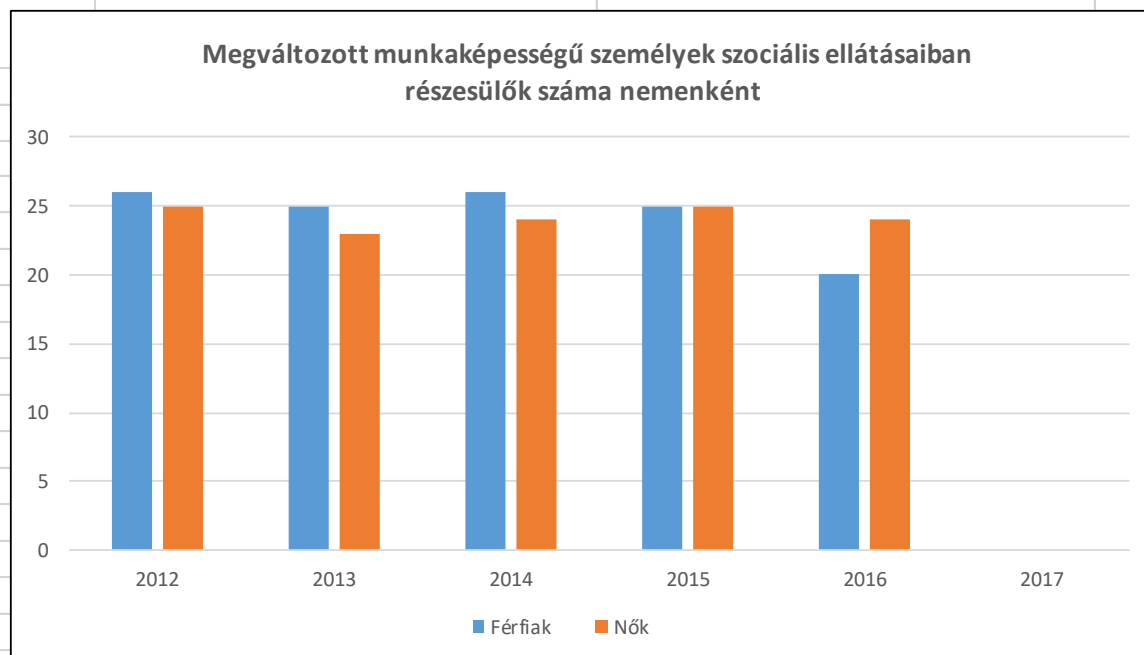
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szegénységben vagy szegénység kockázatával élő gyermekek sajátos csoportját alkotják a fogyatékos gyermekek. A fogyatékos gyermeket nevelő családok helyzete az átlagosnál sokkal nehezebb, különösen a halmozottan fogyatékos gyermeket nevelő családok esetében figyelhető meg.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2012	26	25	51
2013	25	23	48
2014	26	24	50
2015	25	25	50
2016	20	24	44
2017	n.a	n.a	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az átmeneti elhelyezésre, gondozóházban történő elhelyezésre a településen nincs lehetőség.

Az önkormányzat közlekedési kedvezményben részesíti a súlyosan mozgáskorlátozott személyeket.

A személyes szociális gondoskodási ellátások közül nappali ellátás keretében biztosítanak ellátást a rászorulóknak részére, segít az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az alábbi táblázat jól szemlélteti, hogy az oktatási intézmények, egészségügyi intézmények, kulturális intézmények esetében milyen színvonalú az akadálymentesíttség.

Az általános iskola, óvoda és bölcsőde, orvosi rendelő felújítása során fontos szempont volt az akadálymentesítés megoldása is. Mindegyik intézmény épületének felújítása pályázati támogatás keretében történt meg.

	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jel-nyelvi segítség
oktatási intézmények	alapfok	Nem	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen	Nem
	középfok	-	-	-	-	-	-	-
	felsőfok	-	-	-	-	-	-	-
Egészségügyi intézmények	fekvőbeteg ellátás	-	-	-	-	-	-	-
	járó beteg szakellátás	-	-	-	-	-	-	-
	alapellátás	Nem	Igen	Igen	Igen	Nem	Igen	Igen
kulturális, művelődési intézmények	Nem	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem
önkormányzati, közigazgatási intézmény	Nem	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem
igazságszolgáltatási, rendőrség, ügyészség	-	-	-	-	-	-	-	-
szociális ellátást nyújtó intézmények	Nem	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, személyes tapasztalat

b) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jel-nyelvi segítség	Egyéb
Közterület (utca/járda, park, tér)	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Igen (parkoló)
Helyi és távolsági tömegközlekedés	Nem	Nem	Nem	Igen	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Buszpályaudvar, buszvárók	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem	Nem
Vasútállomás	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Forrás: helyi önkormányzat, személyes tapasztalat

2009-ben került átadásra a Litéri Közpark, melyben új vizesblokk került kialakítása a mozgáskorlátozottak részére. Több mint 120 fa és 1000 cserje, közvilágítás és kiépített sétautak, padok, kulturált környezet, melyet a Norvég-alapból sikerült megvalósítani. A buszmegálló felújítása is pályázati támogatásból valósult meg, melyek kerekesszékekkel könnyen megközelíthetőek. A buszok nagyobb része már rámpával felszerelt, ezzel is segítve a mozgáskorlátozottak közlekedését.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Akadálymentesítettség	Az akadálymentesítésre pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a fenntartásra. Ilyen tartamú forrásokra figyelemfelhívás.
Kevés információ a fogyatékkal élőkéről	kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel
Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk (eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és non-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

Litéren a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint pályázati úton támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

Jelentős civil szervezetek a településen:

Civil szervezetek:

- Zöldág Néptáncsoport
- Nyugdíjas klub
- Falunkért Egyesület '99
- Litéri Táncosok Baráti Köre
- Magyar Vöröskereszt Litéri Alapszervezete
- Litéri Református Egyházközség
- Római Katolikus Jézus Szíve Plébánia
- Polgárőr Egyesület
- Litéri Sport Egyesület
- Litéri Református Templomért Alapítvány
- Csiszár Lovas Sportegyesület
- Litéri Általános Iskoláért Alapítvány
- Western Lövész Sportegyesület

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.

A településen működő egyházak tekintetében mind a Litéri Református Egyházközség, mind a Balatonfüzfi Római Katolikus Egyházközség rendre él Litér Község Önkormányzatának évente megjelenő „Civil szervezetek programjainak támogatása” tárgyú pályázati felhívás adta lehetőséggel, amely keretében Litér Község Önkormányzata illetékességi területén működő és ott tényleges tevékenységet folytató társadalmi szervezetek mellett az egyházak nyújthatnak be pályázatot. A Humán Értékek Bizottsága által kiírt és elbírált pályázatokra megítélt támogatásból az egyházak részére hitéleti tevékenységek, közösségi programok megvalósításához nyújt támogatást Litér Község Önkormányzata, amelyek nem csak a gyülekezetek tagjait, hanem a község lakosságát is érintik.

A település tagja a Kelet-Balatoni Térség Önkormányzati Társulásának, így részese a társulás által elnyert pályázatoknak is. Ilyen pályázatok: Iskolai szociális-munka pályázat, színpad és színpadfedés beszerzése, közösségi busz üzemeltetése, kábítószerügyi egyeztető fórum, kulturális kerekasztal pályázat.

2013. július 1-től a Balatonalmádi Szociális Társulás tagja Litér, mely megállapodás célja, hogy a társult önkormányzatok képviselő-testületeinek összefogásával az Sztv. 62. §-ában foglalt étkeztetést, 63. §-ában foglalt házi segítségnyújtást, 64. §-ában foglalt családsegítést, a 65/F. §-ában foglalt nappali ellátást, valamint a Gyvt. 39–40. §-ában foglalt gyermekjóléti szolgáltatás feladatokat hatékonyan és célszerűen, közösen meg tudják valósítani.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrált. A tervezet az Önkormányzat honlapján, www.liter.hu közzétételre kerül, így állampolgárok is véleményt mondhattak. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

A nyilvánosság folyamatos biztosítása érdekében két évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézmények, szülők és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításának összegzése

Célcsoport	problémák beazonosítása	fejlesztési lehetőségek meghatározása	
Romák és/vagy mély-szegénységben élők	A tartós munkanélküliség következménye a szegénység. Nyilvántartott álláskereső száma ingadozó.	Kapcsolatfelvétel a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztállyal Közfoglalkoztatás Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.	
	Sok a pályakezdő fiatal és nyugdíj előtt álló munkanélküli száma.	Kapcsolatfelvétel a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztállyal, képzési/átképzési lehetőségek biztosítása helyben	
	Általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők számának csökkentése	Oktatás szervezése, kapcsolatfelvétel a Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztállyal	
	Kevés információ a településen élő roma lakosságról	Kapcsolatfelvétel az illetékes szervezetekkel	
Gyermekek	általános iskolások számának növelése	Egyéni fejlesztések kialakítása Hatékony pedagógiai módszerek, tanulást segítő programok alkalmazása. pl. egyéni felzárkóztatás, pályaorientációs programok biztosítása.	
		Egyéb szabadidős programok biztosítása (szakkör, játékos programok)	
	bölcsődei, óvodai túljelentkezés	Csoport bővítése Új bölcsődei épület kialakítása	
Nők	általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma a nők körében	Igény feltérképezése a településen Oktatás, képzés szervezése	
	A GYES-ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. Családbarát munkahelyi szemlélet Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.	
	A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, hanem családi konfliktusokhoz, problémákhoz is vezethet.	Szabadidős programok szervezés, igény felmérés.	
Idősek	A daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, izületi problémák mellett pszichés problémák leggyakrabban előforduló betegségek.	Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások bővítése. Szűrővizsgálatok biztosítása. Prevenációs szemlélet erősítése, az egészségtudatos magatartás fejlesztése	
		Gyakran válnak áldozattá.	Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
		Magas az egyedül élők száma	Kiemelt figyelem az egyedül élőkre.
	Nemzedékek közötti kapcsolat nehézsége.	Társadalmi elfogadás és befogadás erősítése. Generációs programok szervezése.	
Fogyatékkal élők	Akadálymentesítettség	Az akadálymentesítésre pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a fenntarthatóság miatt. Ilyen tartamú forrásokra figyelemfelhívás.	
	Kevés információ a fogyatékkal élőkről	Kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel	
	Az egészségügyi prevenciós szolgáltatásokat, a szűrővizsgálatokat a mozgásukban erősen korlátozott személyek kevésbé veszik igénybe. Szükséges a támogatásuk a szűrőprogramokra történő eljutásuk(eljuttatásuk) terén.	Segíteni, hogy a fogyatékkal élők is minél nagyobb számban részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon	

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint	Az intézkedésbe bevont partnerek
	intézkedés címe, megnevezése	
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	1.Kapcsolatfelvétel, képzési lehetőségek bővítése,	Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály Litér Község Önkormányzata
	2.Munkalehetőségek feltérképezése. Közfoglalkoztatás	Litér Község Önkormányzata Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály
	3.Oktatásszervezés	Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály
	4.Kapcsolatfelvétel	Veszprém Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzat
Gyermekek	1. Csoport bővítése	Litér Község Önkormányzata Litéri Református Általános Iskola
	2. Új bölcsőde épület	Litér Község Önkormányzata Csivitelő Óvoda és Bölcsőde
Idősek	1.Szűrővizsgálatok, prevenció.	Litér Község Önkormányzata orvosi rendelő, szociális intézmény
	2. Idősek ellátásának bővítése, idősek védelme.	Idősek Klubja, szociális intézmény, Balatonalmádi Rendőrkapitányság
	3. Társadalmi befogadás és elfogadás erősítése. Generációs programok szervezése.	Idősek Klubja, Nyugdíjas Klub Ertl Pálné Művelődési ház
Nők	1.Képzési (alapfokú, középfokú oktatás) programok körének szélesítése.	Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály
	2. Napközbeni ellátás szervezése.	szociális intézmény Litér Község Önkormányzata
	3. Családbarát munkáltatói szemlélet	Civil szervezetek,
	3.Szabadidős programok szervezése anyukáknak.	Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály Család és Gyermekjóléti Szolgálat
Fogyatékkal élők	1.Akadálymentesítés	Litér Község Önkormányzata helyi civil szervezetek
	2.Kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel.	Litér Község Önkormányzata szociális intézmény helyi civil szervezetek
	3. Az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvétel	civil szervezetek, szociális intézmény

Jövőképünk

Litér Község Önkormányzata legfontosabb célja a településen élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

"Engem mindig lenyűgöz egy új nap ígérete: friss kezdet, még egy esély, és talán egy csipetnyi varázs is, amely valahol a reggelen túl vár."

/John Boynton Priestley/

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Munkanélküliség leszorítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Tartós munkanélküliség következménye a szegénység.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Képzési lehetőségek, oktatás szervezése, munkalehetőségek feltérképezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály
Határidő(k) pontokba szedve	1-2 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Tájékoztató képzési és állás lehetőségről, jelenléti ívek a képzésekről.
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Motivációhiány, társadalmi mobilitás alacsony foka, Képzés idejére anyagi támogatás, képzés helyszíne a település legyen, ahol a célcsoport él
Szükséges erőforrások	Önkormányzat és Családsegítő szolgálat

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	A tanórán kívüli tanulást segítő egyéb elfoglaltság kiterjesztése, Új bölcsőde épület beruházása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Megnövekedett gyermeklétszám
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Gyermekek köznevelési ellátásához való hozzájárásának segítése: bölcsőde épület beruházás
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Helyzet felmérés, feltárt problémák
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Oktatási Intézmények, Védőnői szolgálat
Határidő(k) pontokba szedve	1-2 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Helyzetfelmérés Szolgáltatások igénybevétele: Iskola, Óvoda, Bölcsőde
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Intézmények férőhely hiánya-férőhelybővítés
Szükséges erőforrások	Pályázati forrás, Önkormányzati önerő

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Gyermeket nevelő nők helyzetének javítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A kisgyermekes anyák az új élethelyzetükben könnyebben tudnának újra munkába állni, amennyiben rugalmasabbak lennének a foglalkoztatási körülmények. Ugyanakkor, még a munkaerőhiány ellenére sem elég elterjedtek a rugalmas munkavégzési formák a munkáltatók körében. A kisgyermekes anyák foglalkoztatási problémái: 1) családbarát munkahelyek hiánya; 2) rugalmas munkaidő hiánya; 3) alternatív munkaerőpiaci eszközök (távmunka, részmunka) hiánya; 4) egyedülálló anyák munkahelyi megbecsültségének hiánya.
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Család barát munkáltatói szemlélet kialakítása. Nők foglalkoztatási arányának növelése.
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Életminőség javítása, szabadidő hasznos eltöltéséhez program szervezése
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Családsegítő Szolgálat, Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	1-2 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Problémás területek felmérése. Kisgyermekes szülők foglalkoztatásának elősegítése. Programok szervezése, pályázati lehetőség függvényében. Civil szervezetekkel való kapcsolatok kialakítása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Érdeklődés és részvétel elmaradása. Csökkentésre tervezett intézkedés: tájékoztatás, információk, jó gyakorlatok terjesztése, tanácsadás
Szükséges erőforrások	Humánerőforrás, technikai feltételek, pályázati lehetőségek

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Idősek védelme és generációk közötti kapcsolat kialakítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Magas az egyedül élők aránya. A generációk egyre nagyobb mértékű eltávolodása
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Tájékoztatás, figyelem felhívás. Generációs programok szervezése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Idős, egyedül élők számára célzott programok szervezése Idősek társadalmi elfogadás és megbecsülések erősítése
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Nyugdíjas Klub, Rendőrség, Civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	1-2 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Generációs program szervezés Prevenációs tájékoztatás a Rendőrkapitányság közreműködésével
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Egymásra figyeléssel, szorosabb együttműködéssel lehet a célokat végrehajtani.
Szükséges erőforrások	Személyi és tárgyi feltételek.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Fogyatékkal élők esélyegyelőségének támogatása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Kevés adat áll rendelkezésre
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Közintézmények akadálymentesítésének fenntartása Információhoz jutás, helyi adatok elemzése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	Fogyatékkal kapcsolatos elemzések elvégzése
Résztevők és felelős	Önkormányzat
Partnerek	Civil szervezetek, Szociális Intézmények
Határidő(k) pontokba szedve	1-2 év
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Igényelt szociális szolgáltatások biztosítása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Kevés adat áll rendelkezésre
Szükséges erőforrások	Önkormányzati önerő

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1.	Kapcsolatfelvétel, képzési lehetőségek bővítése, közfoglalkoztatás	Munkanélküliek száma magas	Munkanélküliek csökkenése	-	kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal	polgármester	1 év	munkanélküliek száma	kommunikációs költség, saját humán erőforrás	1-2 év
2.	Munkalehetőségek feltérképezése	sok a fiatal pályakezdő és nyugdíjas munkanélküli	munkanélküliek csökkenése	-	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal	polgármester	1 év	munkanélküliek száma, munkát találó emberek száma	kommunikációs költség (telefon, internet) saját humán erőforrás	1-2 év
3.	Oktatásszervezés	általános iskolai végzettséggel sem rendelkezők száma	alacsony iskolázottság csökkenése	Kistérségi Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv	Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központtal, oktatást szervező intézményekkel	polgármester	1 év	általános iskolánál magasabb végzettséggel rendelkezők száma	kommunikációs költség, szervezés, részvételi díj, vizsgadíj	1-2 év
4.	Kapcsolatfelvétel	kevés információ a településen élő roma lakosságról	Több információ a helyi roma lakosságról	-	Kapcsolatfelvétel a Veszprém Megyei Roma Nemzetiségi Önkormányzattal	polgármester	1 év	adatok a roma származású lakosságról	kommunikációs költség, saját humán erőforrás	1-2 év
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1.	Általános iskola létszámának növelése	Általános iskolások létszám növelése	Létszám megtartása, illetve növelése	Kistérségi Közoktatási Esélyegyenlőségi Terv	Információkérés az általános iskolától, a helyi lakosságtól	jegyő	1 év	gyermeklétszám változása, információs szolgáltatás minősége, egyéni	kommunikációs költség, meglévő erőforrások hatékonyabb kihasználása	1-2 év

								fejlesztések, kompetencia felmérések eredménye		
2.	Csoport bővítése	A férőhelyek száma kevesebb, mint amennyi gyermeket beíratnak az óvodában.	Férőhely bővítése	-	A csoportbővítés lehetőségének felülvizsgálata	jegyző	1 év	férőhelyek száma, beíratott gyermekek száma	pénzügyi forrás (személyi, tárgyi feltételek az óvodában)	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatóság
	Új bölcsőde épület	két csoportos bölcsőde indítása	Férőhely bővítése		Csoportbővítés	jegyző	1 év	férőhelyek száma, beíratott gyermekek száma	pénzügyi forrás (személyi, tárgyi feltételek az új bölcsődében)	Pénzügyi források megléte mellett hosszú távú fenntarthatóság

III. A nők esélyegyenlősége

1.	Képzési programok kiszélesítése (alapfokú, középfokú oktatás)	általános iskolai végzettséggel sem rendelkező nők száma magas	alacsony iskolázottság csökkentése	Kistérségi Köznevelési Esélyegyenlőségi Terv	igény felmérés a foglalkozások, tanórák szervezéséhez	jegyző	1 év	alacsony iskolázottak száma	pénzügyi forrás az oktatás megszervezéséhez	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatóság
2.	Napközbeni ellátás szervezése a gyerekeknek.	A GYES-ről visszatérés nehézségei a munkavállalás tekintetében.	szegénység, munkanélküliség csökkentése a nők körében	-	Igényfelmérés a gyermekek ellátását illetően.	jegyző	1 év	gyermeket nevelő munkanélküli nők száma	pénzügyi források a napközbeni ellátásra (pl. állami normatíva)	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatóság
3	Családbarát munkáltatói szemlélet kialakítása	A GYES-ről visszatérés nehézségei a munkavállalás tekintetében	szegénység, munkanélküliség csökkentése a nők körében	-	Igényfelmérés a gyermekek ellátását illetően.	jegyző	1 év	kisgyermekes szülők foglalkoztatásának elősegítése	humán erőforrás	Folyamatos kapcsolattartás, hosszú távú fenntarthatóság
4	Szabadidős programok szervezése anyukáknak.	Pszichés problémák megjelenése – munkából való kiesés, otthon egyedül eltöltött idő	Egészségügyi ellátások, pszichológiai foglalkozások csökkentése	-	programok szervezése az anyukáknak	jegyző	1 év	orvosi rendelő adatszolgáltatása	programszervezéshez pénzügyi forrás biztosítása	Pénzügyi forrás megléte mellett hosszú távú fenntarthatóság

IV. Az idősek esélyegyenlősége

1.	Szűrővizsgálatok	Általánosságban	Megelőzés.	-	prevenációs	polgármester	1 év	orvosi rendelő,	saját humán erőforrás,	hagyományterem
----	------------------	-----------------	------------	---	-------------	--------------	------	-----------------	------------------------	----------------

	, prevenció	elmondható, hogy a megbetegedések között pszichés betegségek egyre gyakoribbak.	Kezelés, szinten tartás.		tájékoztatás, figyelemfelhívás rendezvényeken, helyi újságban, egészségnap			szociális intézmény statisztikája		tő szándékkal hosszú távú fenntarthatóság
2.	Idősek ellátásának bővítése. Idősek védelme.	Az idősek, egyedül élő idősek kiszolgáltatottabb helyzetben vannak.	Megelőzés. Figyelemfelhívás.	-	prevenciós tájékoztatás a rendőrkapitányság közreműködésével, szórólapok, cikk a helyi újságban	polgármester	1 év	Balatonalmádi Rendőrkapitányság statisztikája	saját humán erőforrás, kommunikációs költség, infrastruktúra	hagyományteremtő szándékkal hosszú távú fenntarthatóság
3.	Generációs programok szervezése	A generációk közötti kapcsolat nehéz (életszemlélet, gondolkodásmód)	idősek társadalmi elfogadás és megbecsülések erősítése	-	programok szervezése idősek, fiataloknak egyaránt	polgármester	1 év	résztevők száma	saját humán erőforrás, kommunikációs költség, infrastruktúra	hagyományteremtő szándékkal évente
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1.	Akadálymentesítés	Az akadálymentesítés fenntartása	Akadálymentesítés	-	műszaki feltételek vizsgálata, az intézmények felülvizsgálat akadálymentesítés szempontjából	polgármester	1 év	fizikai és infokommunikációs eszközök megléte	pénzügyi forrás, saját humán erőforrás, infrastruktúra	megvalósítást követően hosszú távon fenntartható
2.	Információhiány a fogyatékkal élőkéről.	Kevés adat áll rendelkezésre a helyzetelemzés készítésékor.	Információhoz jutás.	-	kapcsolatfelvétel az érdekvédelmi szervezetekkel	jegyző	1 év	Adatok a fogyatékkal élőkéről	saját humán erőforrás, kommunikációs költség	hosszú távon fenntartható
3.	Szűrővizsgálaton való részvétel segítése.	Általános probléma lehet a vizsgálatra való eljutás.	A vizsgálatok megtörténte.	-	orvosi rendelő, önkormányzat, szociális intézmény összehangolt szervezése	jegyző	1 év	statisztika a szűrővizsgálaton résztvevőkről	saját humán erőforrás, infrastruktúra	megvalósítást követően hosszú távon fenntartható

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

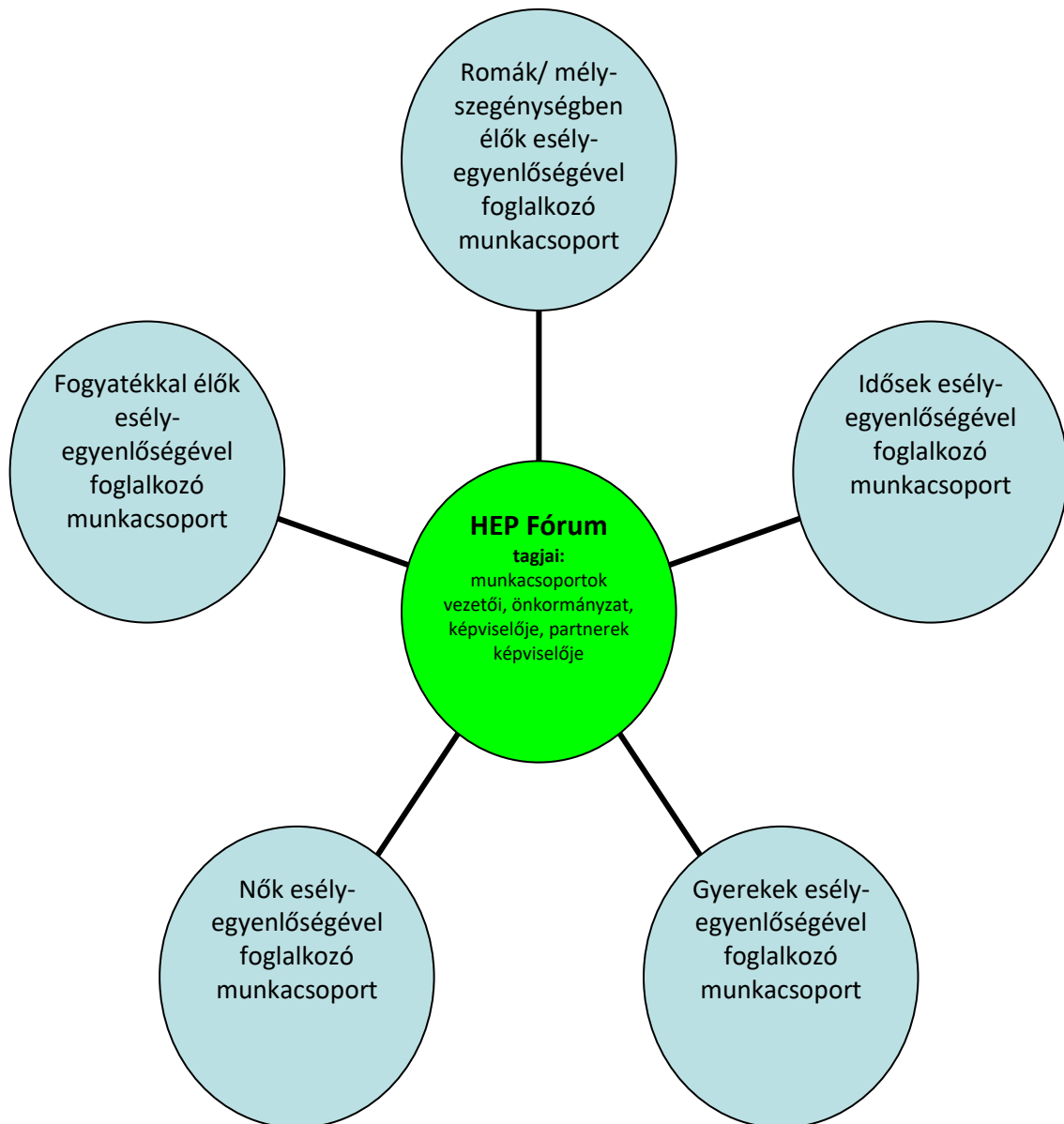
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását Litér Község Önkormányzata végzi és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek beszámolóinak alapján.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
  - o Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Litér község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Litér község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Litér község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Litér község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ..... számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

Dátum

Aláírás

A Litér Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás

Dátum

Partner aláírás